

**VII. FOGYASZTÓVÉDELMI AKTUALITÁSOK –
ÚJ KIHÍVÁSOK A FOGYASZTÓVÉDELMBEN**

**VII. CONSUMER PROTECTION UPDATES –
NEW CHALLENGES IN CONSUMER PROTECTION**

Abstracts

Szerkesztette:

Hámori Antal – Hamar Farkas Pál

BGE

BUDAPESTI
GAZDASÁGTUDOMÁNYI
EGYETEM

**VII. FOGYASZTÓVÉDELMI AKTUALITÁSOK –
ÚJ KIHÍVÁSOK A FOGYASZTÓVÉDELEMBEN**

**VII. CONSUMER PROTECTION UPDATES –
NEW CHALLENGES IN CONSUMER PROTECTION**

Abstracts

Szerkesztette:

Hámori Antal – Hamar Farkas Pál

**VII. FOGYASZTÓVÉDELMI AKTUALITÁSOK –
ÚJ KIHÍVÁSOK A FOGYASZTÓVÉDELEMBEN**

**VII. CONSUMER PROTECTION UPDATES –
NEW CHALLENGES IN CONSUMER PROTECTION**

Abstracts

Szerkesztette:

Hámori Antal – Hamar Farkas Pál

BGE

BUDAPESTI
GAZDASÁGTUDOMÁNYI
EGYETEM

Budapest, 2026

Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem
Budapest University of Economics and Business

VII. Fogyasztóvédelmi aktualitások – új kihívások a fogyasztóvédelemben
Absztraktkötet

VII. Consumer Protection Updates – New Challenges in Consumer Protection
Abstracts

Szerkesztők:

dr. jur. Hámori Antal PhD, egyetemi docens (BGE NGK TTT)
dr. univ. Hamar Farkas Pál PhD, főiskolai docens (BGE NGK NGT)

Szakmai lektor:

dr. habil., dr. jur. Gyulai-Schmidt Andrea PhD,
tanszékvezető-helyettes, egyetemi docens (PPKE JÁK PJT)

Angol nyelvi lektor:

dr. univ. Benke Eszter Éva PhD, főiskolai tanár (BGE MÜKK FMT)

Magyar nyelvi lektor:

Pásztorné Dévény Ágnes PhD, ny. egyetemi docens (BGE)

Kiadó: Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem
Budapest University of Economics and Business
Székhely: 1055 Budapest, Markó u. 29-31.

Kiadásért felel: Prof. dr. habil. Andor György PhD, rektor, egyetemi tanár
Felelős szerkesztő: dr. jur. Hámori Antal PhD, kutatócsoportvezető, egyetemi docens

Minden jog fenntartva, beleértve a bárminemű eljárással való sokszorosítás jogát is.
© Copyright: szerzők, szerkesztők, kiadó, 2026

ISBN 978-615-6886-23-1 (nyomtatott)
ISBN 978-615-6886-24-8 (pdf)

Budapest, 2026

FOGYASZTÓVÉDELMI KUTATÓCSOPORT

MEGHÍVÓ

VII. Fogyasztóvédelmi aktualitások – új kihívások a fogyasztóvédelemben című konferencia

A nyilvános **konferencia** időpontja: **2026. január 28.** (szerda) 13:30–20:00.

A Fogyasztóvédelmi Kutatócsoport tudományos ülése: 12:00–13:00, fszt. 30. tanácsterem

A konferencia helyszíne: BGE NGK, 1054 Budapest, Alkotmány u. 9-11. félemelet V. ea.

Üléselnök: dr. jur. Hámori Antal PhD, kutatócsoportvezető, egyetemi docens (BGE)

A konferencia programja:

13:00–13:30 Regisztráció

13:30–13:35 dr. habil. **Szegedi Krisztina** PhD, tudományos rektorhelyettes, egyetemi docens (BGE): *Nyitóbeszéd*

13:35–13:40 **Kiss Kornélia** PhD, dékán, egyetemi docens (BGE NGK): *Köszöntőbeszéd*

13:40–13:50 Prof. em. dr. jur. **Vékás Lajos** CSc, DSc, az MTA rendes tagja, az MTA volt alelnöke, egyetemi tanár (ELTE ÁJK Polgári Jogi Tanszék): *Üléselnöki beszéd*

13:50–14:10 dr. jur. **Ódor Éva** bírő (Tatabányai Járásbíróság): *A fogyasztók védelmét szolgáló intézményrendszer alakulása, különös tekintettel a bírósági eljárásokra – megoldási javaslat a devizahiteles perekre*

14:10–14:30 Prof. dr. habil., dr. jur. **Lévayné Fazekas Judit** CSc, prodékán, egyetemi tanár (SZE DF ÁJK Polgári Jogi és Polgári Eljárásjogi Tanszék): *A Kásler-ügytől az AxFin-ügyig, avagy az Európai Unió Bírósága devizaalapú hitelezéssel kapcsolatos döntéseinek hatása a hazai devizahiteles perekre*

14:30–14:50 Prof. dr. habil., dr. jur. **Simonné Gombos Katalin** PhD, tanszékvezető, egyetemi tanár (NKE ÁNTK Európai Köz- és Magánjogi Tanszék): *Az Európai Unió Bírósága C-630/23. számú ítélete*

14:50–15:10 dr. jur. **Veres Zoltán** PhD, mb. oktató (PPKE JÁK Pénzügyi Jogi Tanszék), vármegyei jegyző (KEVÖ): *„Várj, ki jön utánunk?” – Kérdésfelvetések az Európai Unió Bírósága C-630/23. számú ítéletét és a Kúria 10/2025. Jogegységi határozatát követően előállt jogi helyzet kapcsán*

15:10–15:30 Prof. dr. habil., dr. jur. **Sándor István** PhD, DSc, tanszékvezető, egyetemi tanár (ELTE ÁJK Római Jogi és Összehasonlító Jogtörténeti Tanszék): *Devizahitelek és jog: nemzetközi tapasztalatok a magyar szabályozás tükrében*

15:30–15:45 Hozzászólások, kérdések, válaszok

15:45–16:00 Szünet

16:00–16:20 dr. habil., dr. jur. **Bencsik András** PhD, egyetemi docens (ELTE ÁJK Közigazgatási Jogi Tanszék): *A pénzügyi közvetítő rendszer állami felügyeletével kapcsolatos tendenciák – a pénzügyi fogyasztóvédelem hazai metamorfózisai*

16:20–16:40 **Harkácsi Gábor József** főosztályvezető (MNB Compliance Igazgatóság): *A pénzügyi kibercsalásokhoz kapcsolódó aktuális kihívások és válaszok*

16:40–17:00 dr. habil., dr. jur. **Lapsánszky András** PhD, tanszékvezető, egyetemi docens (SZE DE ÁJK Közigazgatási és Pénzügyi Jogi Tanszék), hírközlési elnökhelyettes (NMHH): *A rendkívül nagy kapacitású hírközlési hálózati fejlesztés uniós szabályozásának fogyasztóvédelmi kihívásai*

17:00–17:20 dr. jur. **Miklós-Illés Gergely** főosztályvezető (PVKH Fogyasztóvédelmi Főosztály): *A kormányhivatal aktuális fogyasztóvédelmi kihívásai*

17:20–17:40: dr. jur. **Velegi Dorottya** PhD-hallgató (PPKE JÁK DI): *Egyenlő esélyű hozzáférés – új fegyver a fogyasztóvédelem eszköztárában*

17:40–17:55 Hozzászólások, kérdések, válaszok

17:55–18:10 Szünet

* * *

18:10–18:30 Prof. dr. habil., dr. jur. **Frivaldszky János** PhD, tanszékvezető, egyetemi tanár (PPKE JÁK Jogbölcseleti Tanszék): *A fogyasztó agyának védelme a neuromarketing hatásaival szemben*

18:30–18:50 dr. univ. **Totth Gedeon** CSc, főiskolai tanár, szaktanácsadó (BGE MÜKK Marketing Tanszék) és **Szabó Edit** mb. oktató (BGE MÜKK Marketing Tanszék): *Fogyasztóvédelem és marketing – aktuális kihívások*

18:50–19:10 **Szőke Andrea** PhD, főiskolai docens (BGE MÜKK Fogyasztói Magatartás Tanszék) és **Fekete-Frojimovics Zsófia** PhD, oktatási dékánhelyettes, egyetemi docens (BGE NGK Fenntarthatóság Tanszék): *Mit „gondol” az AI az AI-etikáról? – Összehasonlító elemzés*

19:10–19:30 **Juhász-Dóra Katalin** PhD, főiskolai docens (BGE NGK Turizmus és Vendéglátás Tanszék): *A mesterséges intelligencia alkalmazásának fogyasztóvédelmi aspektusai a szállodaiparban*

19:30–19:40 dr. jur. **Hámori Antal** PhD, kutatócsoportvezető, egyetemi docens (BGE NGK Társadalomtudományi Tanszék): *Az ügyész fogyasztóvédelmi szerepe – aktuális közigazgatási jogi kihívások*

19:40–19:55 Hozzászólások, kérdések, válaszok

19:55–20:00 dr. jur. **Hámori Antal** PhD, kutatócsoportvezető, egyetemi docens (BGE): *Záró gondolat*

Tartalomjegyzék

Hámori Antal

Előszó	10
Preface	11

Ódor Éva

A fogyasztók védelmét szolgáló intézményrendszer alakulása, különös tekintettel a bírósági eljárásokra – megoldási javaslat a devizahiteles perekre	12
The Evolution of the Institutional System for Consumer Protection – with Special Regard to Judicial Proceedings – a Proposed Approach to Lawsuits Involving Foreign Currency Loans	14

Fazekas Judit

A Kásler-ügytől az AxFina-ügyig, avagy az Európai Unió Bírósága devizaalapú hitelezéssel kapcsolatos döntéseinek hatása a hazai devizahiteles perekre	16
From the Kásler Case to the AxFina Case, or the Impact of the European Court of Justice's Rulings on Foreign Currency Loans on Domestic Foreign Currency Loan Litigation	17

Simonné Gombos Katalin

Az Európai Unió Bírósága C-630/23. számú ítélete	18
Judgment of the Court of Justice of the European Union in Case C-630/23	20

Veres Zoltán

„Várj, ki jön utánunk?” – Kérdésfelvetések az Európai Unió Bírósága C-630/23. számú ítéletét és a Kúria 10/2025. Jogegységi határozatát követően előállt jogi helyzet kapcsán 22	
“Who comes after us?” Questions in Connection with the Legal Situation Following the Judgment of the Court of Justice of the European Union in Case C-630/23 and the Hungarian Curia’s Uniformity Decision No. 10/2025	24

Sándor István

Devizahitelek és jog: nemzetközi tapasztalatok a magyar szabályozás tükrében	26
Foreign Currency Loans and the Law: International Experiences in the Light of Hungarian Regulation	28

Bencsik András

A pénzügyi közvetítő rendszer állami felügyeletével kapcsolatos tendenciák –
a pénzügyi fogyasztóvédelem hazai metamorfózisai 30

Trends in State Supervision of the Financial Intermediary System –
Domestic Metamorphoses in Financial Consumer Protection 32

Harkácsi Gábor József

A pénzügyi kibercsalásokhoz kapcsolódó aktuális kihívások és válaszok 34

Current Challenges and Responses Related to Financial Cyber Fraud 35

Lapsánszky András

A rendkívül nagy kapacitású hírközlési hálózati fejlesztés uniós szabályozásának
fogyasztóvédelmi kihívásai 36

Consumer-protection Considerations of the EU Regulatory Framework for
the Deployment of Very High-capacity Electronic Communications Networks 38

Miklós-Illés Gergely

A fogyasztóvédelem kihívásai és eredményei a Pest Vármegyei
Kormányhivatal szemszögéből 40

Consumer Protection Challenges and Results from the Perspective of the Pest County
Government Office 42

Velegi Dorottya

Egyenlő esélyű hozzáférés – új fegyver a fogyasztóvédelem eszköztárában 44

Equal Access – A New Weapon in the Consumer Protection Toolkit 46

Frivaldszky János

A fogyasztó agyának védelme a neuromarketing hatásaival szemben 48

Protecting Consumers' Brains from the Effects of Neuromarketing 50

Totth Gedeon – Szabó Edit

Fogyasztóvédelem és marketing – aktuális kihívások 52

Consumer Protection and Marketing – Current Challenges 54

Szőke Andrea – Fekete-Frojimovics Zsófia

Mit „gondol” az AI az AI-etikáról? – Összehasonlító elemzés 56
What does AI „think” about AI-ethics? – A Comparative Analysis 58

Juhász-Dóra Katalin

A mesterséges intelligencia alkalmazásának fogyasztóvédelmi aspektusai
a szállodaiiparban 60
Consumer Protection Aspects of Artificial Intelligence Application
in the Hotel Industry 62

Hámori Antal

Az ügyész fogyasztóvédelmi szerepe – aktuális közigazgatási jogi kihívások 63
The Prosecutor’s Role in Consumer Protection – Current Challenges
in Administrative Law 66

Rövidítések jegyzéke 69
List of Abbreviations 69

Előszó

Tisztelettel és szeretettel köszöntjük az Olvasót!

A Budapesti Gazdaságtudományi Egyetemen 2022. szeptember 19-én létrejött Fogyasztóvédelmi Kutatócsoport 2026. január 28-án tartja *VII. Fogyasztóvédelmi aktualitások* című konferenciáját. A jelen kötet az előadások magyar és angol nyelvű összefoglalóit tartalmazza. Az eddigi konferenciákról jogtudományi folyóiratokban tudósítottunk (*Iustum Aequum Salutare* 2023/1, 203–206; *Jogelméleti Szemle* 2023/2, 121–124; *Jog – Állam – Politika* 2024/1, 211–214; *De iurisprudentia et iure publico* 2025/1–2, 103–106; *Jura* 2025/2, 153–158; *Iustum Aequum Salutare* 2025/3, 197–201), és 2025-ben megjelent a VI. konferencián bemutatott, online is elérhető *Fogyasztóvédelem – fogyasztóvédelmi jog* című könyvünk, amelyről recenzióban is olvashatunk (*Iustum Aequum Salutare* 2025/4, 195–197).

Konferenciáinkon az elméleti és a gyakorlati szakemberek számára is jól kamatoztatható, hasznos aktuális ismeretekkel, gyümölcsöző diskurzussal szeretnénk hozzájárulni egy igazságosabb, békésebb fogyasztóvédelmi világhoz. Különösen fontosnak tartjuk e rendkívül komplex, gyakran változó terület megfelelő művelését, lévén mindenki fogyasztó, és az egyre nagyobb mértékben duzzadó joganyagban sokszor nem könnyű eligazodni, nehéz világosan látni. Hangsúlyozandónak tartjuk, hogy e matéria kellő ismerete a vállalkozások számára is – alapvetően nem a szankciók alkalmazásának megelőzése érdekében – nélkülözhetetlenül fontos. Továbbá, az életkoruknál, egészségi állapotuknál fogva is kiszolgáltatott fogyasztók esetében az oltalom, a támogatás fokozottabb mértékben indokolt.

A fogyasztóvédelmi ismeretek magas szintű oktatása, tanulása, alkalmazása – akár a jogalkotás számára is hasznosítható módon – nagymértékben segítheti azt, hogy valóban boldog, kiegyensúlyozott életünk legyen. Jelen kiadványunkkal, konferenciánkkal, a deviza alapú fogyasztói szerződésekkel kapcsolatos aktuális problémák, a hatósági, az ügyészi, a bírói gyakorlat, a jogalkotás, valamint a marketing és a mesterséges intelligencia egyes témáinak fókuszba állításával, közös tárgyalásával is ezt szeretnénk szolgálni.

Hálásan köszönjük Előadóinknak, Szerzőinknek, Lektorainknak értékes, önzetlen szolgálatukat. Külön köszönjük Vékás Lajos professzor úrnak, hogy vállalta elnöki tisztség betöltését, és e minőségben álláspontja kifejtését.

Budapest, 2026. január 6.

Hámori Antal

Preface

We respectfully and warmly welcome the Reader.

The Consumer Protection Research Group, established at the Budapest University of Economics and Business on 19 September 2022, will hold its 7th Conference entitled “Current Issues in Consumer Protection” on 28 January 2026. The present volume contains the Hungarian and English summaries of the conference presentations. Reports on our previous conferences have been published in legal academic journals (Iustum Aequum Salutare 2023/1, 203–206; Jogelméleti Szemle 2023/2, 121–124; Jog–Állam–Politika 2024/1, 211–214; De iurisprudentia et iure publico 2025/1–2, 103–106; Jura 2025/2, 153–158; Iustum Aequum Salutare 2025/3, 197–201), and in 2025 our book entitled *Consumer Protection – Consumer Protection Law*, presenting the papers of the 6th conference and available online, was published. A review of this volume has also appeared (Iustum Aequum Salutare 2025/4, 195–197).

Through our conferences, we aim to contribute to a fairer and more peaceful world of consumer protection by providing useful, up-to-date knowledge and fostering fruitful dialogue that can be effectively utilised by both theoretical scholars and practitioners. We consider the proper cultivation of this extremely complex and frequently changing field to be of particular importance, as everyone is a consumer, and navigating the ever-expanding body of legislation is often challenging and unclear. We also wish to emphasise that adequate knowledge of this field is indispensable for businesses as well – not primarily for the prevention of sanctions – but as a fundamental requirement of responsible operation. Furthermore, in the case of consumers who are particularly vulnerable due to their age or health condition, enhanced protection and support are especially justified.

High-level education, learning, and application of consumer protection knowledge – potentially in ways that may also be utilised by legislators – can greatly contribute to leading truly happy and balanced lives. With the present publication and conference, by focusing on and jointly discussing current issues related to foreign-currency-based consumer contracts, as well as topics concerning administrative, prosecutorial and judicial practice, legislation, marketing, and artificial intelligence, we seek to serve this very purpose.

We express our sincere gratitude to our Speakers, Authors, and Reviewers for their valuable and generous contributions. We extend special thanks to Professor Lajos Vékás for accepting the role of Chair and, in this capacity, for sharing his views.

Budapest, 6 January 2026

Antal Hámori

A fogyasztók védelmét szolgáló intézményrendszer alakulása, különös tekintettel a bírósági eljárásokra – megoldási javaslat a devizahiteles perekre

Kulcsszavak: fogyasztói szerződések, kollektív igényérvényesítés, „devizahiteles perek”

Az előadás a fogyasztók védelmét szolgáló intézményrendszer fejlődését és jelenlegi működését vizsgálja, különös tekintettel a bírósági eljárások szerepére és jelentőségére, valamint a devizahiteles perek során felszínre került jogalkalmazási és intézményi problémákra. Az alapvető cél annak bemutatása, hogy a fogyasztóvédelem miként vált az egyik legdinamikusabban fejlődő jogterületté, és hogy a hagyományosan egyedi jogviták eldöntésére kialakított igazságszolgáltatási rendszer mennyiben volt alkalmas tömeges, rendszerszintű fogyasztói jogsérelmek kezelésére.

Az előadás első része áttekinti a fogyasztóvédelem történeti és dogmatikai alapjait, kiemelve az állami szerepvállalás fokozatos erősödését. A kezdetben elsősorban magánjogi eszközökkel – szerződési szabadság, felelősségi szabályok – érvényesülő fogyasztói jogvédelem idővel kiegészült hatósági, intézményi és kollektív jogérvényesítési mechanizmusokkal. Külön hangsúlyt kap az Európai Unió jogának hatása, amely a fogyasztóvédelem területén nem csupán minimumszabályokat állapított meg, hanem aktív jogértelmezési kötelezettséget is rótt a tagállami bíróságokra. A tisztességtelen szerződési feltételek tilalma, az átláthatóság követelménye és a hivatalbóli vizsgálat elve alapvetően alakította át a nemzeti bírói gyakorlatot.

Az előadás második része a bírósági eljárások fogyasztóvédelmi funkcióját elemzi. Bemutatja a bírói szerepfelfogás átalakulását, amelynek során a klasszikus, kontradiktórius eljárásban jellemző passzív bírói magatartást egy aktívabb, a fogyasztói jogok érvényesülését elősegítő szemlélet váltotta fel. A bíróságok nem csupán a felek által előadott jogi érvekre szorítkoznak, hanem hivatalból vizsgálják a fogyasztói szerződések tisztességességét, összhangban az uniós jog által megkövetelt standardokkal. Az előadás rámutat arra, hogy ez a szemléletváltás jelentős többletterhet rótt az igazságszolgáltatásra, ugyanakkor elengedhetetlen volt a fogyasztók tényleges jogvédelmének biztosításához.

A harmadik rész a devizahiteles perek részletes elemzésére vállalkozik, mint a fogyasztóvédelem egyik legjelentősebb hazai példájára. A devizaalapú kölcsönszerződések tömeges elterjedése, majd a gazdasági válság következtében bekövetkező árfolyamváltozások olyan társadalmi és jogi konfliktust eredményeztek, amely meghaladta az egyedi peres eljárások kereteit. Az előadás bemutatja, hogy a bíróságoknak egyszerre kellett megfelelniük a jogbiztonság, az egységes jogalkalmazás és az uniós fogyasztóvédelmi követelmények elvárásainak. A jogegységi határozatok, valamint a Kúria iránymutató döntései kulcsszerepet játszottak a bírói gyakorlat alakításában, ugyanakkor a jogalkotói beavatkozás – különösen az elszámolási és forintosítási törvények – alapvetően átrendezte a jogviták kereteit.

Az előadás kritikai elemzést ad a jogalkotói és bírói megoldásokról, rámutatva azok előnyeire és korlátaira. Megállapítja, hogy bár a normatív beavatkozás rövid távon alkalmas volt a tömeges perek kezelésére és a bíróságok tehermentesítésére, hosszú távon kérdéseket

vet fel az egyéni jogérvényesítés, a bírói függetlenség és a jogfejlesztés lehetősége szempontjából. A devizahiteles perek tanulsága szerint a fogyasztóvédelem hatékonysága nem kizárólag utólagos jogorvoslatokon múlik, hanem a megelőzésen, az átlátható szabályozáson és a korai intézményi beavatkozásokon is.

Az előadás záró része megoldási javaslatokat fogalmaz meg a jövőbeni, a devizahiteles ügyekhez hasonló tömeges fogyasztói jogviták kezelésére. Javasolja a kollektív igényérvényesítés eszköztárának további fejlesztését, a bírósági eljárások specializációját fogyasztóvédelmi ügyekben, valamint az alternatív vitarendezési fórumok – különösen a békéltető testületek – szerepének erősítését és hatékonyabb integrációját az igazságszolgáltatási rendszerbe. Az előadás álláspontja szerint egy komplex, több szinten működő intézményrendszer képes csak biztosítani azt, hogy a fogyasztók védelme ne csupán deklaratív jellegű legyen, hanem a gyakorlatban is érvényesülő, hatékony jogvédelmet nyújtson.

The Evolution of the Institutional System for Consumer Protection – with Special Regard to Judicial Proceedings – a Proposed Approach to Lawsuits Involving Foreign Currency Loans

Keywords: consumer contracts, collective redress, foreign currency loan litigation

This paper examines the development and current functioning of the institutional system for consumer protection, with particular emphasis on the role and significance of judicial proceedings, as well as on the legal and institutional challenges revealed by litigation related to foreign currency–denominated loans. The primary objective of the research is to demonstrate how consumer protection has become one of the most dynamically evolving areas of law, and to assess the extent to which a judicial system traditionally designed to resolve individual disputes has been capable of addressing mass, systemic consumer grievances.

The first part of the paper provides an overview of the historical and doctrinal foundations of consumer protection, highlighting the gradual strengthening of state involvement. Consumer protection, which initially relied predominantly on private law instruments such as freedom of contract and liability rules, was progressively supplemented by administrative, institutional, and collective enforcement mechanisms. Particular emphasis is placed on the impact of European Union law, which, in the field of consumer protection, has not only established minimum standards but has also imposed an obligation of active interpretation on national courts. The prohibition of unfair contract terms, the requirement of transparency, and the principle of *ex officio* review have fundamentally reshaped national judicial practice.

The second part of the paper analyses the consumer-protective function of judicial proceedings. It outlines the transformation of the judicial role, whereby the traditional model of a passive judge in adversarial proceedings has been replaced by a more active approach aimed at ensuring the effective enforcement of consumer rights. Courts are no longer confined to the legal arguments advanced by the parties but are required to examine the fairness of consumer contracts *ex officio*, in line with the standards mandated by EU law. The paper points out that this shift in judicial attitude has imposed a significant additional burden on the judiciary, while at the same time proving indispensable for the effective protection of consumers.

The third part focuses on a detailed analysis of litigation concerning foreign currency–denominated loans, which represents one of the most significant examples of consumer protection in Hungary. The mass proliferation of foreign currency loan agreements, followed by drastic exchange rate fluctuations triggered by the financial crisis, resulted in a social and legal conflict that exceeded the framework of individual judicial proceedings. The paper demonstrates that courts were required to reconcile the requirements of legal certainty, uniform application of the law, and compliance with EU consumer protection standards. Decisions ensuring the uniformity of case law, together with the guiding rulings of the Curia, played a key role in shaping judicial practice; however, legislative intervention – particularly through the settlement and conversion acts – fundamentally restructured the framework of these disputes.

The paper offers a critical assessment of both legislative and judicial responses, highlighting their advantages and limitations. It concludes that although normative intervention was effective in the short term in managing mass litigation and alleviating the burden on the courts, in the long term it raises concerns regarding individual access to justice, judicial independence, and the capacity for judicial development of the law. The experience of foreign currency loan litigation demonstrates that the effectiveness of consumer protection depends not solely on ex post legal remedies, but also on prevention, transparent regulation, and early institutional intervention.

The final part of the paper formulates proposals for addressing future mass consumer disputes similar to those arising from foreign currency lending. It advocates the further development of collective redress mechanisms, the specialisation of judicial proceedings in consumer protection matters, and the strengthening and more effective integration of alternative dispute resolution bodies – particularly conciliation boards – into the justice system. The paper argues that only a complex, multi-level institutional framework can ensure that consumer protection is not merely declaratory in nature but provides effective and practical legal protection in everyday application.

A Kásler-ügytől az AxFina-ügyig, avagy az Európai Unió Bírósága devizaalapú hitelezéssel kapcsolatos döntéseinek hatása a hazai devizahiteles perekre

Kulcsszavak: devizaalapú fogyasztói hitel, tisztességtelen kikötés, fogyasztói szerződés, érvénytelenség, semmisség, Európai Unió Bírósága, UCT-irányelv

Az előadás tárgya az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: Bíróság) devizahitelezéssel kapcsolatos magyar ügyekben hozott jogfejlesztő döntéseinek bemutatása, illetőleg a devizahiteles perekre gyakorolt hatásuk vizsgálata.

A hazánkban és más közép-európai országokban is elterjedt, utólag „hibás pénzügyi terméknek” minősített devizaalapú fogyasztói hitelek amellet, hogy szociális válsággá mélyülő fogyasztói eladósodást „eredményeztek”, a bíróságokat és a jogalkotót is komoly kihívás elé állították.

A pénzügyi és jogi szempontból is nehezen megítélhető és kezelhető devizaalapú fogyasztói kölcsönszerződéssel kapcsolatos jogviták rendezésében meghatározó szerepet játszott az európai fogyasztóvédelmi jog, nevezetesen a fogyasztói szerződésekben alkalmazott tisztességtelen szerződési feltételekről szóló 93/13/EGK irányelv által font védelmi háló, továbbá az ennek érvényesülése tárgyában a Bíróság lépésről lépésre, esetről esetre finomított jogfejlesztő joggyakorlata.

A devizahiteles perek elbírálását, valamint a Kúriának a jogegység fenntartása érdekében hozott jogegységi határozatait nagymértékben alakították a Bíróságnak a devizahiteles magyar ügyekben hozott értelmező döntései. Ezek közül is meghatározó jelentőséggel bírnak a C-26/13. sz. Kásler-ügyben,¹ a C-483/16. sz. Sziber-ügyben,² a C-126/17. sz. Czakó-ügyben,³ a C-51/17. sz. Ilyés Teréz és Kiss Emil-ügyben,⁴ a C-118/17. sz. Dunai Zsuzsanna-ügyben,⁵ továbbá a C-705/21. sz. AxFina Hungary Zrt.,⁶ illetőleg a C-630/23. sz. AxFina-ügyekben⁷ hozott döntések.

A magyar bíróságok által kezdeményezett előzetes döntéshozatali ügyekben adott európai bírósági jogfejlesztő értelmezések hozzájárultak ahhoz, hogy a mintegy húsz éve zajló devizahiteles perekben a magyar bíróságok az egyedi ügyeket, az egyedi körülmények mérlegelésével, a felek közötti valós egyensúly helyreállítását célozva rendezzék.

Összességében megállapítható, hogy a devizahiteles perek lezárását érdemben segítette, illetve segíti a Bíróságnak a devizahiteles ügyekben született jogfejlesztő gyakorlata.

¹ C-26/13. sz. Kásler és Káslerné Rábai Hajnalka-ügy [ECLI:EU:C:2014:282].

² C-483/16. sz. Sziber-ügy [ECLI:EU:C:2018:367].

³ C-126/17. sz. Czakó-ügy [ECLI:EU:C:2018:107].

⁴ C-51/17. sz. Ilyés Teréz és Kiss Emil-ügy [ECLI:EU:C:2018:750].

⁵ C-118/17. sz. Dunai Zsuzsanna-ügy [ECLI:EU:C:2019:207].

⁶ C-705/21. sz. AxFina Hungary Zrt.-ügy [ECLI:EU:C:2023:352].

⁷ C-630/23. sz. AxFina Hungary Zrt.-ügy [ECLI:EU:C:2025:302].

From the Kásler Case to the AxFina Case: The Impact of the Court of Justice of the European Union's Rulings on Foreign Currency Loans on Domestic Foreign Currency Loan Litigation

Keywords: foreign currency-based consumer loan, unfair terms, consumer contracts, invalidity, nullity, Court of Justice of the European Union

This paper presents developments of the Court of Justice of the European Union's case law in Hungarian foreign currency loan cases and examines their impact on domestic litigation.

Foreign currency-based consumer loans, which are widespread in Hungary and other Central European countries and have subsequently been classified as flawed financial products, have not only resulted in consumer indebtedness that has deepened into a social crisis but have also posed a serious challenge to the courts and legislators.

European consumer protection law – specifically, the safety net provided by Directive 93/13/EEC on unfair terms in consumer contracts – played a decisive role in resolving legal disputes relating to foreign currency-based consumer loan agreements. The Court of Justice of the European Union's step-by-step, case-by-case refinement of its case law on the enforcement of the Directive was equally important.

The interpretation of the Court of Justice of the European Union in Hungarian cases involving foreign currency loans has had a major impact on the adjudication of such cases and on the decisions of the Curia (the Hungarian Supreme Court) to maintain legal uniformity. Among these, the following cases are of particular significance: C-26/13 Kásler case,⁸ C-483/16 Sziber case,⁹ C-126/17 Czako case,¹⁰ C-51/17 Ilyés Teréz and Kiss Emil case,¹¹ C-118/17. Dunai case,¹² as well as C 705/21 AxFina Hungary Zrt.¹³ and C-630/23 AxFina¹⁴ cases.

The Court of Justice of the European Union's interpretations in preliminary ruling cases initiated by Hungarian courts have helped Hungarian courts resolve individual cases in foreign currency loan lawsuits that have been ongoing for almost twenty years, by considering the specific circumstances and aiming to restore a real balance between the parties.

Overall, it can be concluded that the case law of the Court of Justice of the European Union in foreign currency loan cases has contributed to the conclusion of foreign currency loan lawsuits and continues to shape their resolution.

⁸ Case C-26/13 Kásler and Káslerné Rábai Hajnalka [ECLI:EU:C:2014:282].

⁹ Case C 483/16. Sziber [ECLI:EU:C:2018:367].

¹⁰ Case C-126/17. Czako [ECLI:EU:C:2018:107].

¹¹ Case C-51/17. Ilyés Teréz and Kiss Emil [ECLI:EU:C:2018:750].

¹² Case C-118/17. Dunai Zsuzsanna [ECLI:EU:C:2019:207].

¹³ Case C 705/21. AxFina Hungary Zrt. [ECLI:EU:C:2023:352].

¹⁴ Case C 630/23. AxFina Hungary Zrt. [ECLI:EU:C:2025:302].

Simonné Gombos Katalin

Az Európai Unió Bírósága C-630/23. számú ítélete

Kulcsszavak: a Tanács 1993. április 5-i 93/13/EGK irányelve, érvénytelenség jogkövetkezményei, összhangban értelmezés kötelezettsége, Simmenthal-elv, Grossmania-elv, Franco-vich-elv

Az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: Bíróság) 2025. április 30-án meghozta a C-630/23. számú ítéletét. Az ítélet a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (a továbbiakban: 93/13/EGK irányelv) 6. cikkének (1) bekezdését ezen irányelv 7. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezte. A Bíróság ítéletének rendelkező részében megállapította, hogy e szabályokat „úgy kell értelmezni, hogy e rendelkezés nem teszi lehetővé annak megállapítását, hogy a devizában nyilvántartott olyan lízingszerződés, amely az e devizához kapcsolódó árfolyamkockázatot az érintett fogyasztóra hárító kikötés mint tisztességtelen kikötés elhagyása folytán érvénytelenné vált, az első rendelkezés értelmében »a tisztességtelen feltételek kihagyásával is teljesíthető«, ha e szerződés olyan nemzeti jogszabály hatálya alá tartozik, amely az ilyen szerződés érvénytelenségének jogkövetkezményeként azt írja elő, hogy e fogyasztót kizárólag a tisztességtelen kikötés hátrányos hatásai alól kell teljes mértékben mentesíteni, miközben e szerződés többi elemének érvényessége és kötelező jellege fennmarad. Ilyen esetben, mivel az említett szerződés az említett kikötés kihagyásával nem teljesíthető, az említett rendelkezések azon jogi és ténybeli állapot helyreállítását írják elő, amelyben az említett fogyasztó ugyanezen szerződés hiányában lett volna.»

Célszerű áttekinteni, hogy milyen kérdéseket döntött el valójában a Bíróság ítélete, továbbá dogmatikai alapon vizsgálni az ítélet megállapításait.

A 93/13/EGK irányelv nem szabályozza kifejezetten az érvénytelenségből eredő következményeket. Ennélfogva a tagállamoknak kell olyan, a Bíróság ítéletében konkrétan körülírt tartalmú jogkövetkezményeket meghatározni, amelyek összeegyeztethetők az uniós joggal. Ennek az felel meg, ha lehetővé válik azon jogi és ténybeli helyzet helyreállítása, amelyben a fogyasztó a tisztességtelen feltétel hiányában lenne: a fogyasztó számára biztosítja az eladó vagy szolgáltató jogalap nélküli – a fogyasztó kárára az említett tisztességtelen feltétel alapján való – gazdagodásának visszatérítéséhez való jogot. A kizárólag magánszemélyek közötti jogvita esetén a valamely irányelv által meghatározott kötelezettségeknek a nemzeti jogba való átültetése érdekében hozott rendelkezések alkalmazása során egy tagállami bíróság a nemzeti jogrend valamennyi szabályát köteles figyelembe venni, és azt a lehetőségekhez képest, az irányelv szövegét és célját figyelembe véve köteles úgy értelmezni, hogy az irányelv céljával összhangban lévő eredményre jusson. Ilyen esetben mellőzendő minden olyan – akár a Kúria által elfogadott – értelmezés alkalmazása, amely nem egyeztethető össze a 93/13/EGK irányelvvvel. Az összhangban értelmezés elvének érvényesülését az általános jogelvek korlátozzák, továbbá e kötelezettség nem szolgálhat a nemzeti jog *contra legem* értelmezésének alapjául. Ha az uniós jognak megfelelő (a 93/13/EGK irányelv célkitűzéseivel összhangban álló, nem *contra legem*) értelmezés nem

lehetséges, a fogyasztóknak – mint a nemzeti jog uniós joggal való összeegyeztethetlensége miatt sérelmet szenvedett feleknek – lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a Francovich-elv alapján kártérítést kapjanak.

A Bíróság megállapította azt is, hogy a 93/13/EGK irányelv 7. cikkének (1) bekezdése nem képezi akadályát annak, hogy a tagállamok jogszabállyal vessenek véget a tisztességtelen szerződési feltételek fogyasztók és eladók vagy szolgáltatók közötti szerződésekben történő alkalmazásának, megőrizve ezzel e szerződések érvényességét, ugyanakkor csak az árfolyamrésre van szabályozás, az árfolyamkockázat vonatkozásában viszont ilyen nincs.

Az ítéletben felvetődött problémák az alábbi dogmatikai kérdéseket érintik: az irányelvek horizontális jogviszonyokban kizárt közvetlen hatálya, az uniós jog elsőbbsége (elsőlegessége), a teljes (tényleges) érvényesülés elve érdekében alkalmazott összhangban értelmezés kötelezettsége (közvetett hatály), a Simmenthal-elv jelentéstartalma, továbbá a Simmenthal-elv és a Grossmania-elv egymáshoz való viszonya, a Grossmania-elv rétegeinek elhatárolása, valamint a Francovich-elv.

A Bíróság ítéletének kritikai elemzése is indokolt, ténybelileg, illetve érvrendszerét illetően ugyanis az ítélet több eleme támadható. E körben rá kell mutatni arra is, hogy a Bíróság ítéletének eredeti szövege felvetette a nyelvi változatok közötti különbözőség miatti értelmezési nehézségeket, és ezt csak az ítélet francia és magyar nyelvi változatának kijavításával lehetett orvosolni.

Judgment of the Court of Justice of the European Union in Case C-630/23

Keywords: Directive 93/13/EEC, legal consequences of invalidity, obligation to interpret national law in conformity with EU law, Simmenthal principle, Grossman principle, Francovich principle

The Court of Justice of the European Union (hereinafter: the Court) delivered its judgment in Case C-630/23 on 30 April 2025. The Court ruled on Article 6(1) in conjunction with Article 7(1) of Council Directive 93/13/EEC of 5 April 1993 on unfair terms in consumer contracts (hereinafter: Directive 93/13/EEC). The Court held that those provisions must be interpreted as not permitting the conclusion that a leasing agreement denominated in a foreign currency, which became invalid after the removal of a term considered unfair and which allocates that exchange rate risk associated with that foreign currency to the consumer, is capable of ‘continuing in existence without the unfair terms’, within the meaning of Article 6(1). This applies where that agreement is covered by national legislation requiring, as a legal consequence of the invalidity, that the consumer be freed entirely from the detrimental effects of the unfair term only, while the remaining elements of the agreement continue to be valid and binding. In such a situation, since the agreement is not capable of continuing in existence without that term, those provisions require the restoration of the legal and factual situation in which the consumer would have been if that agreement had not existed.

It is appropriate to review the questions effectively decided by the Court's judgment and to examine its findings from a doctrinal perspective.

Directive 93/13/EEC does not expressly regulate the consequences of invalidity. Consequently, Member States must determine the legal consequences in accordance with the specific content of the Court's judgment, provided that those consequences are compatible with EU law. This is achieved by enabling the restoration of the legal and factual situation in which the consumer would have been if the unfair term had not existed. In particular, this entails granting the consumer the right to recover any unjust enrichment obtained by the seller or supplier at the consumer's expense on the basis of that unfair term. When applying provisions adopted to transpose obligations laid down by a directive into national law in a dispute between private individuals, a court of a Member State must take into account all the rules of the national legal system and, as far as possible, interpret them in the light of the wording and purpose of the directive so as to achieve a result consistent with its objectives. In such cases, any interpretation incompatible with Directive 93/13/EEC, even if accepted by a national supreme court, must be disregarded. Admittedly, the principle that national law must be interpreted in conformity with EU law has certain limits. The obligation of a national court to refer to the content of a directive when interpreting and applying the relevant rules of domestic law is limited by general principles of law and cannot serve as the basis for an interpretation of national law *contra legem*. Where an interpretation consistent with EU law – namely one that aligns with the objectives of Directive 93/13/EEC and is not *contra legem* – is not possible, consumers who have suffered damage as a result of the incompatibility of national law with EU law must be afforded the opportunity to claim compensation on the basis of the Francovich principle.

The Court also found that Article 7(1) of Directive 93/13/EEC does not preclude Member States from laying down rules to prevent the use of unfair terms in contracts between consumers and sellers or suppliers, thereby preserving the validity of those contracts. However, such rules apply only to the exchange rate margin; no equivalent rules apply to exchange rate risk.

The questions raised in the judgment concern the following dogmatic issues: the exclusion of the direct effect of directives in horizontal legal relationships, the primacy of EU law, the duty of consistent interpretation in accordance with the principle of full (effective) enforcement (indirect effect), the meaning of the Simmenthal principle, the relationship between the Simmenthal principle and the Grossman principle, the distinction between different levels of the Grossman principle, and the Francovich principle.

It is also necessary to subject the Court's judgment to critical analysis, as several elements of its reasoning raise concerns from both a factual and a doctrinal perspective. In this regard, it should be noted that the original text of the Court's judgment gave rise to interpretative difficulties due to discrepancies between the language versions, which could only be resolved by correcting the French and Hungarian language versions of the judgment.

„Várj, ki jön utánunk?” – Kérdésfelvetések az Európai Unió Bírósága C-630/23. számú ítéletét és a Kúria 10/2025. Jogegységi határozatát követően előállt jogi helyzet kapcsán

Kulcsszavak: devizahitel, Európai Unió Bírósága, jogegységi határozat, jogbiztonság, jogalkotói felelősség, pénzügyi fogyasztóvédelem

Magyarországon a 2008-ban kirobbant pénzügyi válság hatásainak begyűrűzése folytán – az Alkotmánybíróság által is elismerten (ld. 8/2014. (III. 20.) AB határozat) – társadalmi méretű problémát okozott az ún. deviza, illetve devizaalapú hitelek tömeges bedőlése. Ez a körülmény szükségessé tette, hogy a helyzetre a jogalkotó is reagáljon. Ezek alapján főként 2011–2015 között erőteljes jogalkotásnak lehettünk szemtanúi: e körben nem csak a „devizahiteles mentőcsomag” részeként megjelent jogszabályokra (ún. „DH törvények”¹⁵) kell gondolni, hanem a fogyasztókat védő normák körében is lényeges változások következtek be (fogyasztói hitelezés szabályozása, új hitelintézeti törvény stb.). Kijelenthető, hogy hazánkban a pénzügyi fogyasztóvédelem is ekkortájt került a figyelem középpontjába. Bár a jogalkotó szándéka az említett időszakban született jogszabályok megalkotásával az volt, hogy „az érintett fogyasztói kölcsönszerződéseken alapuló elszámolási viták mielőbb véglegesen lezáruljanak”,¹⁶ időről időre újabb fejlemények jelennek meg a hazai és nemzetközi joggyakorlatban, amelyek befolyásolhatják a devizahiteles ügyek kimenetelét.

Ilyen fejleménynek tekinthető az Európai Unió Bíróságának a C-630/23. számú ügyben 2025. április 30-án meghozott ítélete, amely egy 2007-ben megkötött, devizában nyilvántartott lízingszerződés kapcsán rögzítette, hogy az árfolyamkockázatot a fogyasztóra hárító rendelkezés miatti érvénytelenség esetén a szerződés nem teljesíthető, ezért a vonatkozó 93/13/EGK irányelv értelmében azt a jogi és ténybeli állapotot kell helyreállítani, amelyben a fogyasztó e szerződés hiányában lett volna. Az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: Bíróság) ezen ítélete erőteljesen érintette a magyar joggyakorlatot is, ezért a Kúria egyik ítélkező tanácsa indítványt terjesztett elő az ítélet értelmezésével kapcsolatban. Ennek eredményeként született meg a 10/2025. Jogegységi határozat, amelyhez több bíró különvéleményt fűzött.

A jogegységi határozattal kapcsolatban számos értelmezés, vélemény látott napvilágot a sajtóban, nem egyszer „óriási fordulatot”,¹⁷ tömeges perek lehetőségét felvetve. Sokan ismét jogalkotói lépések szükségességét vetették fel, kérve például a végrehajtási eljárások törvénnyel történő felfüggesztését mindaddig, amíg a Bíróság ítéletének megfelelő normák

¹⁵ Ezek felsorolását ld. pl. Zana Gabriella: A devizahiteles perek és az ehhez kapcsolódó kormányzati lépések. Jogi Fórum, 2016. augusztus 18. Elérhető: [https://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/zana_gabriella__devizahiteles_perek_es_kormanyzati_lepések\[jogi_forum\].pdf](https://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/zana_gabriella__devizahiteles_perek_es_kormanyzati_lepések[jogi_forum].pdf) (2025.12.14.).

¹⁶ Ld. 3098/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [21].

¹⁷ Ld. pl. <https://www.penzcentrum.hu/hitel/20250715/oriasi-fordulat-a-magyar-devizahitelesek-ugyeben-itt-a-kuria-dontese-ez-minden-megvaltoztat-1182253> (2025.12.14.).

megalkotására nem kerül sor. Ennek érdekében népszavazási kezdeményezés is benyújtásra került, egyelőre eredménytelenül (ld. 39/2025. NVB határozat).

A következmények latolgatása során ugyanakkor figyelemmel kell lenni a jogbiztonság követelményére is, amely egyebek mellett „megköveteli a megszerzett jogok védelmét, a teljességbe ment, vagy egyébként véglegesen lezárt jogviszonyok érintetlenül hagyását, illetve a múltban keletkezett, tartós jogviszonyok megváltoztathatóságának alkotmányos szabályokkal való korlátozását”, ezért „lezárt jogviszonyokat sem jogszabállyal, sem jogszabály hatályon kívül helyezésével – származzék ez akár a jogalkotótól, akár az Alkotmánybíróságtól – nem lehet alkotmányosan megváltoztatni” (11/1992. (III. 5.) AB határozat).

Komoly kérdés tehát, hogy kiknek jelenthet fordulatot a Bíróság említett ítélete? A még folyamatban lévő ügyek mellett, a jogerősen lezárt ügyekben lehetőség lesz-e rendkívüli jogorvoslatra? De továbbmenve, peres eljárás nélkül, a fogyasztó teljesítése folytán több éve megszűnt ügyekben milyen módon lehetne visszaszerezni a tisztességtelenül kifizetett összegeket? Még tovább menve: van-e felelőssége az államnak azért, hogy adott esetben, több mint egy évtizeden át a most meghozott szabályokkal ellentétes döntések születhettek? A felvetett kérdések hallatán és az elmúlt időszakban leírt vargabetűk láttán Babits Mihály soraival kérdezzük: „dadogás vagyunk, egy szó jön utánunk, (...) Mi dadogunk, de várj, ki jön utánunk.”¹⁸

¹⁸ Babits Mihály: Mint a kutya silány házában. <https://mek.oszk.hu/00600/00602/html/vers0901.htm#01> (2026.01.08.).

“Who comes after us?” Questions in Connection with the Legal Situation Following the Judgment of the Court of Justice of the European Union in Case C-630/23 and the Hungarian Curia’s Uniformity Decision No. 10/2025

Keywords: foreign-currency loan, Court of Justice of the European Union, uniformity decision, legal certainty, legislative responsibility, financial consumer protection

In Hungary, as a consequence of the spillover effects of the financial crisis that erupted in 2008 – acknowledged even by the Constitutional Court (see Decision No. 8/2014 (III. 20.) AB) – the mass default of so-called foreign-currency and foreign-currency-based loans became a problem of societal scale. This circumstance made a legislative response necessary. Accordingly, particularly between 2011 and 2015, we witnessed intensive legislative activity: in this context, one must think not only of the statutes adopted as part of the “foreign-currency borrowers’ rescue package” (the so-called “FX loan laws”¹⁹), but also of significant changes in the field of consumer-protection norms (regulation of consumer lending, the new Credit Institutions Act, etc.). Indeed, it may be stated that this was also the period when financial consumer protection came to the forefront in Hungary. Although according to the legislature’s intent, the aim of enacting the legislation adopted during this period was that “the accounting disputes based on the consumer loan agreements concerned should be finally and definitively closed as soon as possible,”²⁰ new developments have repeatedly emerged in both domestic and international case law that may influence the outcome of foreign-currency loan cases.

Such a development is the judgment delivered by the Court of Justice of the European Union on 30 April 2025 in Case C-630/23, which, in connection with a foreign-currency-denominated leasing agreement concluded in 2007, held that where the contract is invalid due to a clause transferring the exchange-rate risk to the consumer, the contract cannot be performed. Consequently, pursuant to Directive 93/13/EEC, the legal and factual situation must be restored to that in which the consumer would have been in the absence of that contract. This judgment of the CJEU strongly affected Hungarian judicial practice as well; therefore, one of the adjudicating panels of the Hungarian Curia submitted a motion concerning the interpretation of the CJEU’s ruling. As a result, Uniformity Decision No. 10/2025 was adopted, to which numerous judges appended dissenting opinions.

In connection with the uniformity decision, a wide range of interpretations and opinions appeared in the press, often invoking an “enormous turnaround”²¹ and raising the prospect of mass litigation. Many once again called for legislative action, for example requesting the suspension of enforcement proceedings by statute until norms compliant with the CJEU’s judgment are adopted. To this end, a referendum initiative was also submitted, so far unsuccessfully (see Decision No. 39/2025 of the National Election Committee).

¹⁹ For a list of these, see e.g.: Zana Gabriella: A devizahiteles perek és az ehhez kapcsolódó kormányzati lépések. Jogi Fórum, 2016. augusztus 18. [https://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/zana_gabriella__devizahiteles_perek_es_kormanyzati_lepések\[jogi_forum\].pdf](https://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/zana_gabriella__devizahiteles_perek_es_kormanyzati_lepések[jogi_forum].pdf)

²⁰ 3098/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [21].

²¹ See e.g.: <https://www.penzcentrum.hu/hitel/20250715/oriasi-fordulat-a-magyar-devizahitelesek-ugyeben-itt-a-kuria-dontese-ez-minden-megvaltoztat-1182253>

When weighing the consequences, however, due regard must also be paid to the requirement of legal certainty, which, *inter alia*, “requires the protection of acquired rights, the preservation of legal relationships that have been fulfilled or otherwise finally concluded, and the constitutional limitation of the alterability of long-term legal relationships created in the past,” therefore “closed legal relationships cannot be constitutionally altered either by legislation or by the repeal of legislation—whether originating from the legislature or from the Constitutional Court” (Decision No. 11/1992 (III. 5.) AB).

The serious question, therefore, is whom the above-mentioned judgment of the CJEU may represent a turning point for. Beyond cases that are still pending, will extraordinary legal remedies be available in cases that have been finally concluded? Going further, in cases that were terminated years ago without litigation, as a result of the consumer’s performance, in what way could the amounts unfairly paid be recovered? Going even further: does the state bear responsibility for the fact that, in some instances, decisions contrary to the rules now adopted could be rendered for more than a decade? Upon hearing these questions and seeing the detours taken in recent times, we ask, in the words of Mihály Babits: “we are a stammering, a word comes after us, (...) we stammer, but wait, who comes after us?”²²

²² Babits Mihály: *Mint a kutya silány házában*. <https://mek.oszk.hu/00600/00602/html/vers0901.htm#01> (2026.01.08.).

Devizahitelek és jog: nemzetközi tapasztalatok a magyar szabályozás tükrében

Kulcsszavak: devizahitelek, fogyasztóvédelem, pénzügyi jog, nemzetközi összehasonlítás, CHF-hitelek

A 2000-es évek közepén Kelet-Közép-Európa számos országa – köztük Magyarország, Lengyelország, Horvátország és Szerbia – jelentős mértékű devizahitelezési hullámot élt át. A lakossági jelzáloghitel-piacokon a svájci frank alapú vagy ahhoz indexált konstrukciók gyors terjedése egyszerre volt a poszt-socialista gazdaságok külpiaci integrációjának, a hitelbőség korszakának és a piaci verseny fokozódásának következménye.

A devizahitelezés konstrukciója és értékesítési logikája országonként nagyfokú hasonlóságot mutatott: alacsonyabb kamat, kedvezőbb első törlesztőrészlet, lazább hitelbírálati szabályok, valamint a banki kockázatszámításokban a devizaárfolyamok tartós stabilitásának alaptalan vélelme. Mindezek eredményeként a hitelfelvevők jelentős része olyan pénzügyi termékre szerződött, amely valójában átláthatatlan árfolyam- és kamatkitettséget hordozott.

A 2008-as globális pénzügyi válság, majd különösen a 2015. január 15-i svájci jegybanki döntés hatására a devizaárfolyamok drasztikus elmozdulása a régió országaiban a lakossági törlesztési terhek tartós és jelentős növekedését eredményezte. Magyarországhoz hasonlóan Lengyelországban is a társadalmi és gazdasági feszültségek gyorsan felszínre kerültek, azonban a két állam eltérő szabályozási utat választott.

Míg Magyarország radikális, *ex lege* átváltási programmal („forintosítás”) oldotta meg a problémát, addig Lengyelországban a megoldás a bíróságok gyakorlatára, különösen a fogyasztóvédelmi normák érvényesítésére toltódott. Ez a sajátosság vezetett a „judicializált” válságkezeléshez, amelyet a nemzetközi szakirodalom részletesen bemutat.

A lengyel jogesetek jelentős része a hitelszerződésekben szereplő indexációs és átváltási klauzulák tisztességtelenségére épült. A bíróságok egyre nagyobb arányban állapították meg, hogy a bankok által alkalmazott árfolyam-meghatározási mechanizmusok átláthatatlanok, egyoldalúan a bank számára előnyösek, és sértik a fogyasztók jogos érdekeit. A klauzulák érvénytelensége súlyos szerződéses következményekkel járt: vagy a szerződés részleges érvénytelensége („*de-frankolás*”), vagy – egyre nagyobb arányban – a teljes semmisség lett a jogkövetkezmény.

Az Európai Unió Bíróságának C-260/18. számú ítélete fordulópontként értékelhető, amely megerősítette, hogy a tisztességtelen feltételek nem pótolhatók általános nemzeti jogelvekkel, és a fogyasztó választási szabadsága határozza meg, fenntartható-e a szerződés az érvénytelen rendelkezések nélkül.

A nemzetközi tapasztalatok összegzése alapján kirajzolódik, hogy a devizahitelezés válsága egyszerre volt jogi, gazdasági és társadalmi természetű, és a válaszok országonként a jogrendszer szerkezetétől, a fogyasztóvédelem fejlettségétől és a politikai döntéshozók mozgásterétől függtek.

A magyar szabályozás előnye az azonnali rendszerstabilizálás és az egyértelmű jogi környezet megteremtése volt, míg hátránya a jogállami és magánjogi elvek szempontjából vitatható, rendkívül erős állami beavatkozás. A lengyel modell ezzel szemben a bíróságokra delegálta a válságkezelést, ami hosszú távon jogbiztonsági kérdéseket vetett fel, ugyanakkor megerősítette a fogyasztóvédelmi jog alkalmazhatóságát.

Az előadás célja e két modell összevetésével bemutatni: hogyan alakult a devizahitelezés jogi kerete Európa különböző részein; milyen tanulságok vonhatók le a fogyasztói szerződések védelmére épülő bírósági megoldásokból; milyen előnyöket és kockázatokat hordoz a magyar típusú, közvetlen jogalkotási beavatkozás; és milyen irányba fejlődhet a devizahitelezési ügyek uniós szintű kezelése.

Az elemzés rámutat, hogy a devizahitelezés problémaköre messze túlmutat egyes országok belső szabályozásán: a pénzügyi integráció, a transznacionális hitelezési modellek és az uniós fogyasztóvédelmi jog egymásra hatása olyan komplex térképet rajzol ki, amelyben Magyarország és Lengyelország példái jól összehasonlítható mintákat, de eltérő jogpolitikai stratégiákat is megmutatnak. A kérdés ma már nem csupán az, hogyan kellett volna kezelni a válságot, hanem az is, milyen elvek mentén kerülhető el egy hasonló pénzügyi-bírósági krízis a jövőben.

Foreign Currency Loans and the Law: International Experiences in the Light of Hungarian Regulation

Keywords: foreign currency loans, consumer protection, financial law, comparative analysis, CHF-denominated mortgages

In the mid-2000s, several Central and Eastern European countries – including Hungary, Poland, Croatia and Serbia – experienced a significant surge in foreign currency lending. The rapid expansion of Swiss franc-denominated or CHF-indexed mortgage products was simultaneously the consequence of post-socialist economies' integration into global financial markets, the era of excessive credit supply, and intensifying competition among banks.

The structure and marketing logic of these loans were remarkably similar across jurisdictions: lower initial interest rates, more favorable first instalments, more permissive creditworthiness assessments, and the unfounded assumption of exchange-rate stability embedded in banks' risk models. As a result, a large proportion of borrowers entered into complex financial products that in reality involved opaque and substantial exchange-rate and interest-rate exposures.

Following the 2008 global financial crisis – and especially after the Swiss National Bank's decision of 15 January 2015 – drastic exchange-rate movements caused a persistent and substantial increase in household repayment burdens throughout the region. As in Hungary, significant social and economic tensions emerged quickly in Poland. However, the two countries chose markedly different regulatory paths.

Hungary addressed the issue through a radical, *ex lege* conversion program (“forintósítás”), which eliminated most of the systemic risks through legislative intervention. Poland, by contrast, shifted the problem to the judiciary, relying heavily on the enforcement of consumer protection norms. This resulted in a judicially driven crisis-management model, extensively analysed in the international literature.

Polish case law increasingly focused on the unfairness of indexation and conversion clauses in mortgage contracts. Courts frequently held that banks' exchange-rate determination mechanisms were non-transparent, unilaterally advantageous to banks, and violated consumers' legitimate interests. The invalidity of such clauses carried serious contractual consequences: either partial invalidity (“de-franking”) or, with growing frequency, the complete nullity of the agreement.

The CJEU's judgment in Case C-260/18 was a turning point. It confirmed that unfair terms may not be replaced by general principles of national law and that the consumer's autonomy determines whether the contract can survive without the invalid clause.

International experience shows that the crisis of foreign currency lending was simultaneously legal, economic, and social in nature. The responses varied by country, shaped by differences in legal systems, levels of consumer protection, and the room available for political action.

Hungary's regulatory solution ensured immediate systemic stability and a clear legal environment, though at the cost of an exceptionally strong state intervention that raised concerns from the perspective of the rule of law and private autonomy. Poland's court-

driven model, meanwhile, restored consumer protection through judicial avenues but also raised long-term concerns regarding legal certainty.

This presentation compares these two models in order to illustrate: the evolution of the legal framework governing foreign currency lending across Europe; the lessons to be drawn from judicially enforced consumer protection; the advantages and risks of direct legislative intervention as applied in Hungary; and the possible future directions for EU-level approaches to foreign currency loan disputes.

The analysis demonstrates that the problems associated with foreign currency lending extend far beyond national regulatory boundaries. Financial integration, transnational lending models and EU consumer protection norms interact to form a complex landscape in which the Hungarian and Polish examples reveal both comparable patterns and diverging policy strategies. Today, the central question is not only how the crisis could have been managed, but also which principles can prevent a similar financial–judicial crisis in the future.

A pénzügyi közvetítő rendszer állami felügyeletével kapcsolatos tendenciák – a pénzügyi fogyasztóvédelem hazai metamorfózisai

Kulcsszavak: fogyasztóvédelem, fogyasztóvédelmi hatóság, pénzügyi fogyasztóvédelem, bankfelügyelet, MNB

A fogyasztóvédelmi jog heterogén jellegéből fakad az a sajátosság, hogy a fogyasztók védelmének érdekében kitűzött célok elérése számos feladat- és hatáskör ellátását teszi szükségessé. Ennek eredményeképpen a magyar fogyasztóvédelmi intézményrendszer rendkívül differenciált, a hatáskörök számos szerv között oszlanak meg.²³ A fogyasztóvédelmi jellegű feladatokat ellátó állami szerveken kívül a hatályos szabályozás – a pluralitás elvének formális deklarálásával – rendelkezik a helyi önkormányzatok és a fogyasztói érdekvédelmet ellátó civil szervezetek szerepéről is.

Jelen előadás az ágazat állami intézményrendszerében (közelebbről az ún. általános hatáskörű fogyasztóvédelmi hatóságok körében egyre inkább elkülönülő pénzügyi fogyasztóvédelmi aktorok tekintetében) bekövetkezett főbb változ(tat)ásokat teszi vizsgálat tárgyává, amelyet alapvetően két szempont indokol. Egyrészt kiemelhető, miszerint az államigazgatás központi és területi szintjén bekövetkezett szervezeti átalakítások nem hagyták változatlanul a fogyasztóvédelmi igazgatást, sőt a helyzet úgy áll, hogy kevés olyan ágazat létezik, ahol ekkora méreteket öltött volna az intézményrendszer változékonysága az elmúlt években. Másrészt – a szervezeti átalakítások hátterében – meghúzódó koncepcionális eljárási reformtörekvések mellett a gazdasági szektor és a jog folytonos egymásra hatása mérőben új alapokra helyezte az ún. pénzügyi fogyasztóvédelem koordináta-rendszerét is.

A fogyasztóvédelem állami intézményrendszere vonatkozásában kiemelkedő szerepet töltenek be a fogyasztóvédelmi hatóságok, így az általános hatáskörű fogyasztóvédelmi hatóság(ok), a pénzügyi fogyasztóvédelmet napjainkban megvalósító MNB, a GVH, valamint más, jogszabály által feljogosított ún. speciális fogyasztóvédelmi hatóságok. Az általános hatáskörű fogyasztóvédelmi hatóság működése nem érinti a más jogszabályban egyéb szervek számára biztosított fogyasztóvédelmi feladat- és hatásköröket. Itt csak utalni kívánunk rá, hogy elengedhetetlen az általános és a speciális hatáskörű fogyasztóvédelmi hatóságok együttműködése a hatékony fogyasztói jogérvényesítés érdekében.²⁴ Tekintettel arra, hogy a fogyasztók számára nyújtott jogvédelem állam által történő realizálása már az állam keletkezésétől kezdődően a közhatalom gyakorlásának egyik alapvető funkciójaként fogható

²³ Vö. Joó Imre – Szikora Veronika: A fogyasztóvédelem intézményrendszere. In: Szikora Veronika (Szerk.): Fogyasztóvédelmi Magánjog – Európai Kitekintéssel. Fogyasztóvédők Magyarországi Egyesülete, Debrecen, 2010. 363.

²⁴ Ezt a korszerű kívánalmat juttatja kifejezésre az 1033/2007. (V. 23.) Korm. határozat rendelkezése is, amely szerint „meg kell erősíteni a fogyasztóvédelmi tevékenységet végző szervek összehangolt működését”.

fel, az államok kénytelenek (voltak) kiépíteni a fent jelzett funkció ellátására hivatott intézményeket.²⁵ Az is nyilvánvaló azonban, hogy ezen állami intézményrendszer folyamatos változásban van, mivel idomulni kénytelen ahhoz a jogszabályi, gazdasági és technikai környezethez, amelynek keretei között szükséges a fogyasztók állam általi védelmét megvalósítani.

A fogyasztóvédelem állami intézményrendszerének struktúrájában lényeges változtatásokra került sor például 2007-ben, amikor a Kormány a fogyasztóvédelem megerősítése, a fogyasztóvédelmi hatósági tevékenység célzottabbá és hatékonyabbá tétele, a fogyasztói érdekek érvényesülésének fokozott biztosítása, továbbá a fogyasztóvédelem széleskörű társadalmi alapokra helyezése érdekében elfogadta a III. középtávú fogyasztóvédelmi politikát meghatározó 1033/2007. (V. 23.) Korm. határozatot. A tisztességtelen piaci magatartások tilalmáról szóló irányelv implementálásánál a jogalkotó válaszut előtt állt, mivel az új törvény hatálya alá tartozó magatartások tekintetében korábban a GVH végzett felügyeleti tevékenységet. A megoldandó problémát az a tény jelentette, hogy a versenyhatóság feladata elsődlegesen a piac tisztasága feletti őrködés, és csak másodlagosan, e tevékenységén keresztül a fogyasztók védelme. Az érintett hatáskörök kizárólag a GVH-hoz történő telepítése aggályos lett volna abból a szempontból is, hogy a GVH, mint kizárólagos illetékeséggel rendelkező autonóm jogállású központi szerv²⁶ nem épül ki területi szinten, ezáltal e jogviták rendezése túl távol került volna az érintettektől. Világos volt azonban az is, hogy a versenyhatóságtól – annak kiforrott gyakorlata miatt – nem lett volna ésszerű a hatáskör elvonása. Mindezek folyamányaként a jogalkotó egy, hungarikumnak is beillő megoldással oldotta meg a kérdést úgy, hogy mind horizontálisan, mind pedig vertikálisan tagolta a hatáskört. Így minden olyan ügyben a GVH jár el, amelyek érdemben érintik a gazdasági versenyt, míg a versenyt érdemben nem érintő eljárások az általa felügyelt szervek esetében a PSZÁF-hez, míg minden más ügyben az NFH-hoz kerültek.²⁷

A témánk szempontjából a kiemelkedő változást a 2008-ban kitört gazdasági világválság hosszan érezhető következményei jelentették, amelyek messze túlmutattak a 2010. évi országgyűlési választásokon. A devizahitelek elszabadulása, az ezzel kapcsolatos állami intervenció, az ún. Qaestor-ügy fejleményei felértékeltek a pénzügyi fogyasztóvédelem erősítésének elodázhatatlan jellegét, amelynek keretében az önálló szabályozó szervvé váló PSZÁF az MNB szervezetébe integrálódott, a hatályos szabályozás szerint tehát a jegybank látja el az ágazattal kapcsolatos hatósági jogkört is. Az előadásban ezt a metamorfózist törekszem körbejárni.

²⁵ Megjegyezzük, hogy az általunk vizsgált állam(igazgatás)i szervek mellett a népi ellenőrzés rendszere is részt vett a „fogyasztóvédelem igazgatásában”, amelyben a Központi Népi Ellenőrzési Bizottság és a területi népi ellenőrzési bizottságok fejtették ki kontrolltevékenységet. Vö. 1957. évi VII. törvény 1-5. §.

²⁶ Ehhez ld. a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII. törvény 1. § (2) bekezdés e) pont.

²⁷ 2008. évi XLVII. törvény 10. § (1)–(3) bekezdés.

Trends in State Supervision of the Financial Intermediary System – Domestic Metamorphoses in Financial Consumer Protection

Keywords: consumer protection, consumer protection authority, financial consumer protection, banking supervision, Hungarian National Bank

The heterogeneous nature of consumer protection law means that achieving the objectives set for consumer protection requires the performance of numerous tasks and powers. As a result, the Hungarian consumer protection institutional system is highly differentiated, with powers divided among a number of bodies.²⁸ In addition to state bodies performing consumer protection tasks, current legislation also provides for the role of local governments and civil society organisations protecting consumer interests, with a formal declaration of the principle of plurality.²⁹

This paper examines the main changes that have taken place in the state institutional system of the sector, more specifically, with regard to the increasingly separate financial consumer protection actors within the so-called general consumer protection authorities. This focus is justified by two main considerations. On the one hand, organisational changes that have occurred at the central and regional levels of public administration have not left consumer protection administration unchanged; indeed, there are few sectors in which the institutional system has undergone such significant changes in recent years. On the other hand, in addition to the conceptual and procedural reform efforts underlying the organisational changes, the continuous interaction between the economic sector and the law has also placed the so-called financial consumer protection coordinate system on a completely new footing.

Consumer protection authorities play a prominent role in the state institutional system of consumer protection, including consumer protection authorities with general jurisdiction, the Hungarian National Bank, which currently implements financial consumer protection, the Competition Authority, and other so-called special consumer protection authorities authorised by law. The operation of the consumer protection authority with general jurisdiction does not affect the consumer protection tasks and powers granted to other bodies by separate legislation. It should be noted here that cooperation between consumer protection authorities with general and special jurisdiction is essential for the effective enforcement of consumer rights.³⁰ Given that the protection of consumers' rights by the state has been considered one of the fundamental functions of public authority since the inception of the state, states have been – and continue to be – obliged to establish institutions

²⁸ See Joó Imre – Szikora Veronika: The institutional system of consumer protection. In: Szikora Veronika (ed.): Consumer Protection Private Law – With a European Perspective. Hungarian Association of Consumer Protection, Debrecen, 2010. p. 363.

²⁹ Despite the fact that local governments are also part of the state (organisation), I will discuss the consumer protection roles of state bodies and local governments separately, using the terminology of the Fgytv.

³⁰ This modern requirement is also expressed in the provisions of Government Decree 1033/2007. (V. 23.), which states that "the coordinated operation of bodies engaged in consumer protection activities must be strengthened".

designed to perform this function.³¹ However, it is also clear that this system of state institutions is constantly changing, as it must adapt to the legal, economic and technical environment within which the state is required to protect consumers.

Significant changes were made to the structure of the state consumer protection institutional system in 2007, when the Government decided to strengthen consumer protection, make the activities of consumer protection authorities more targeted and effective, ensure greater protection of consumer interests, and place consumer protection on a broad social basis. To this end, the Government adopted Government Decree 1033/2007. (V. 23.) defining the third medium-term consumer protection policy. When implementing the Directive on unfair commercial practices, the legislator faced a dilemma, as the Competition Authority had previously been responsible for supervising the practices covered by the new law. The problem to be addressed was that the primary task of the competition authority was to safeguard market integrity and only secondarily, through this activity, to protect consumers. Assigning the relevant powers exclusively to the Hungarian Competition Authority would have been problematic, as the Hungarian Competition Authority, as an autonomous central body with exclusive jurisdiction,³² is not established at the regional level. This would have meant that the resolution of such legal disputes would have been too far removed from those affected. However, it was also clear that withdrawing jurisdiction from the competition authority would not have been reasonable, given its well-established practice. As a result, the legislator resolved the issue through a solution that may be described as uniquely Hungarian, dividing the jurisdiction both horizontally and vertically. Accordingly, the Hungarian Competition Authority handles all cases that materially affect economic competition, while proceedings that do not materially affect competition are referred to the Hungarian Financial Supervisory Authority in cases involving bodies under its supervision, and to the National Consumer Protection Authority in all other cases.³³

From the perspective of the present topic, the final impetus was provided by the long-lasting consequences of the global economic crisis that broke out in 2008, which extended far beyond the 2010 parliamentary elections. The unchecked expansion of foreign currency lending, the related state interventions and the developments of the so-called Quaestor case highlighted the urgent and unavoidable need to strengthen financial consumer protection. Within this framework, the Hungarian Financial Supervisory Authority, having become an independent regulatory body, was integrated into the organisational structure of the Hungarian National Bank; under the current regulatory framework the central bank therefore also exercises supervisory authority over the sector. In this presentation, I seek to explore this metamorphosis.

³¹ I would like to note that, in addition to the state (administrative) bodies examined below, the system of popular control also participated in the "administration of consumer protection", in which the Central People's Control Committee and the regional people's control committees exercised control activities. See Sections 1-5 of Act VII of 1957.

³² See Section 1(2)(e) of Act XLIII of 2010 on central administrative bodies and the legal status of members of the Government and state secretaries.

³³ Act XLVII of 2008, Sections 10(1)-(3).

A pénzügyi kibercsalásokhoz kapcsolódó aktuális kihívások és válaszok

Kulcsszavak: pénzügyi csalások, kiberfenyegetés, kiberpajzs, kiberbiztonság, csalásmegelőzés, pénzügyi tudatosság, digitális tudatosság, Fintech, erős ügyfélhitelesítés

A téma aktualitását mutatja, hogy a digitális pénzügyi szolgáltatások robbanásszerű fejlődése új lehetőségeket hozott, de ezzel együtt a kiberbűnözés is példátlan méreteket öltött. A csalók kifinomult módszerekkel támadják a fogyasztókat és a pénzügyi intézményeket, az adathalász e-mailektől a hamis alkalmazásokon át a mesterséges intelligenciával generált átverésekig.

Az előadás a leggyakoribb pénzügyi kibercsalás-típusokról is szól. Új trendekként jelennek meg a deepfake csalások és az AI-alapú támadások. Fogyasztóvédelmi kihívásként merül fel, hogy miként védi a jogszabály a felhasználót, és mi a bank és mi a fogyasztó felelőssége.

A megoldások és a válaszok körében kiemelkedő a szabályozási keretrendszer (PSD2, PSD3, erős ügyfél-hitelesítés (SCA), MNB ajánlások), az MNB elvárások, az öt csapás elve, továbbá az edukációs kampányok, a technológiai védelem, és a KiberPajzs program.

Rövid összefoglalóként elmondható, hogy az elmúlt években a digitális technológiák térnyerése alapjaiban formálta át a mindennapi fizetési szokásokat. A pénzügyi szektor a digitalizáció egyik motorja, ugyanakkor a digitalizáció az új lehetőségek mellett komoly kockázatokat is hozott. A legnagyobb kihívás az, hogy a fogyasztók alkalmazkodó képessége a technológiai fejlődéshez, változásokhoz ugyan növekszik, azonban nem olyan mértékben, hogy lépést tudjanak tartani a technológiai fejlődés jelenlegi sebességével. Bár használják az innovatív megoldásokat, sokan nem értik azok működését és a rejtett veszélyeket.

A bűnözők ezt kihasználva ma már nem elsősorban a banki rendszereket támadják, hanem közvetlenül a fogyasztókat célozzák meg megtévesztéssel, érzelmi manipulációval és kifinomult social engineering módszerekkel. Így mára alapvető fontosságúvá vált egy olyan csalásmegelőzési és -kezelési kultúra kialakítása és fenntartása, amely ehhez igazodik. Ugyancsak alapvető fontosságú a trendekhez igazodó szabályozási keretrendszer kialakítása, amely hatékonyan támogatja a fogyasztók védelmét, a pénzügyi tudatosságuk erősítését, felkészítve őket a kapcsolódó kockázatok kezelésére.

Nemcsak pénzügyi értelemben szükséges ma már a tudatosság, hanem technológiai szempontból is nélkülözhetetlen. Ebben nyújt érdemi segítséget az MNB által kezdeményezett KiberPajzs néven indított program, valamint a pénzforgalmi szolgáltatásokon keresztül megfigyelhető visszaélések megelőzéséről, észleléséről, megakadályozásáról és kezeléséről szóló MNB ajánlás is. A jövő biztonsága – pénzügyi és technológiai értelemben egyaránt – a tudatosságon múlik.

Current Challenges and Responses Related to Financial Cyber Fraud

Keywords: financial fraud, cyber threats, Cyber Shield, cybersecurity, fraud prevention, financial awareness, digital awareness, fintech, strong customer authentication, consumer protection

The topical relevance of this subject is demonstrated by the fact that the rapid development of digital financial services has created new opportunities, while at the same time cybercrime has reached unprecedented levels. Fraudsters use increasingly sophisticated methods to attack consumers and financial institutions, ranging from phishing emails and fake applications to scams generated by artificial intelligence.

The presentation addresses the most common types of financial cyber fraud. Emerging trends include deepfake fraud and AI-based attacks. Consumer protection challenges are also discussed, including how legislation protects users and how responsibility is shared between banks and consumers.

As regards solutions and responses, the presentation covers the regulatory framework (PSD2, PSD3, Strong Customer Authentication – SCA, recommendations of the National Bank of Hungary), supervisory expectations, the “five strikes” principle, educational campaigns, technological protection measures, and the Cyber Shield (KiberPajzs) initiative.

In summary, the increasing adoption of digital technologies over recent years has fundamentally transformed everyday payment habits. The financial sector has been one of the key drivers of digitalisation; however, alongside new opportunities, digitalisation has also introduced significant risks. The greatest challenge lies in the fact that although consumers’ ability to adapt to technological change is improving, it is not sufficient to keep pace with the current speed of technological development. While many users rely on innovative solutions, they often do not fully understand how these systems work or the hidden risks they entail.

Criminals increasingly exploit this gap by shifting their focus away from directly attacking banking systems and instead targeting consumers through deception, emotional manipulation, and sophisticated social engineering techniques. As a result, the development and maintenance of a fraud prevention and fraud management culture that reflects these evolving threats has become essential. Equally important is the establishment of a regulatory framework that adapts to emerging trends and effectively supports consumer protection while strengthening financial awareness and preparing users to manage the associated risks.

Today, awareness must extend beyond financial literacy to include technological awareness as well. In this context, significant support is provided by the Cyber Shield (KiberPajzs) programme initiated by the National Bank of Hungary, as well as by the central bank’s recommendation on the prevention, detection, mitigation, and handling of fraud observed in payment services. The security of the future depends on awareness – both financial and technological.

A rendkívül nagy kapacitású hírközlési hálózati fejlesztés uniós szabályozásának fogyasztóvédelmi kihívásai

Kulcsszavak: elektronikus hírközlés, rendkívül nagy kapacitású hálózatok, fogyasztóvédelem, gigabites infrastruktúra, jogharmonizáció

Szabályozóként, az ágazati életviszonyokat felügyelő szereplőként tisztában kell lennünk azzal, hogy a közhatalmi fellépés végső soron mindig a közjót, a társadalmi újratermelést, a társadalmi jóllétet és jólétet kell, hogy szolgálja, legyen szó az adópolitikáról vagy a globális biztonsági kihívásokra adandó válaszokról. Különösen így van ez a gazdasági igazgatás területein, ahol a közhatalmi beavatkozás végső célja a közösségi és egyéni jólét növelése, függetlenül attól, hogy maga az intézkedés a versenyképesség növelésére irányul vagy az áru- és szolgáltatásforgalom, illetve a tőkeáramlás fokozásának eszköze.

Az elektronikus hírközlési liberalizáció nyugvópontonra jutását és a liberalizáció vívmányainak többé-kevésbé eredményes védelmét követően Európa kettős kihívás előtt áll. Egyrészt a változó geopolitikai-gazdasági környezetben, a környezeti és demográfiai változásokhoz alkalmazkodva kell helyt állnia a globális versenyben, másrészt meg kell őriznie a kisvállalkozások, a felhasználók, fogyasztók érdekeire és védelmére hangsúlyt helyező, sok tekintetben az egész világ számára irányt mutató gazdasági szemléletmódot és szabályozási attitűdöt.

Ez a távlati cél érvényesül a gigabites infrastruktúráról szóló (EU) 2024/1309 rendelet³⁴ esetében is, amelyet az Európai Unió tagállamaiban 2025. november 12-től kell alkalmazni. A rendelet – amely leváltotta a korábbi irányelvi szabályozást – az elektronikus hírközlési ágazatban a rendkívül nagy kapacitású hálózatfejlesztés³⁵ elsődleges szabályozási kerete. A rendelet célja a rendkívül nagy kapacitású hálózatok kiépítésének megkönnyítése és ösztönzése, ennek érdekében a meglévő fizikai infrastruktúra közös használatának előmozdítása és az új fizikai infrastruktúra hatékonyabb kiépítéséhez szükséges feltételek megteremtése. Mindezt oly módon kívánja elérni, hogy a szóban forgó hálózatok kiépítése gyorsabban és kisebb költségek mellett legyen megvalósítható, ez pedig végső soron a szolgáltatások minőségét és kiskereskedelmi díjait, így a fogyasztók jólétét e tekintetben is érinti.

Egyebek mellett a szabályozás azt célozza, hogy 2030-ig a helyhez kötött szolgáltatásokat igénybe vevő minden végfelhasználót-fogyasztót, minden lakott területet le kell fednie az új generációs vezeték nélküli, legalább az 5G-vel egyenértékű hálózatnak. A jobb minő-

³⁴ Az Európai Parlament és a Tanács 2024. április 29-i (EU) 2024/1309. számú, a gigabites elektronikus hírközlő hálózatok kiépítési költségeinek csökkentésére irányuló intézkedésekről, az (EU) 2015/2120 rendelet módosításáról, és a 2014/61/EU irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló rendelete.

³⁵ A rendkívül nagy kapacitású hálózat olyan hálózat, amely (az elosztási pontig) teljes mértékben optikai szálak elemekből áll, vagy olyan elektronikus hírközlő hálózat, amely a szokásos csúcsidei feltételek mellett az előbbiéhez hasonló hálózati teljesítményre képes a rendelkezésre álló le- és feltöltési sávszélesség, az ellenálló képesség, a hibaparaméterek, valamint a késleltetés és annak változása tekintetében (Kódex 2. cikk 2. pont).

ségű és magasabb sáv szélességet biztosító elektronikus hírközlő hálózatok olcsóbb és gyorsabb kiépítése a jobb ellátottság és szolgáltatásminőség mellett kedvezőbb árakhoz is vezethet. A kiskereskedelmi árak, az előfizetési díjak esetleges kedvező elmozdulása pedig közvetlenül érzékelhető, egyértelmű előnyt jelent az előfizetők és végfelhasználók, a fogyasztók számára.

Utalni kell e körben a felhasználók oldalán a digitális társadalmi befogadásból fakadó társadalmi előnyökre is, azaz arra, hogy minél többen tudnak az egyre magasabb színvonalú szolgáltatások igénybevétele útján részesülni a magasabb szintű digitális szolgáltatások előnyeiből.

E célok olyan átfogóak, hogy a szabályozás fenntartja annak lehetőségét, hogy a hozzáférést megtagadják, illetve eltekintsenek az építési munkák összehangolásától, ha különösen a távoli, vidéki térségekben a fejlesztés megvalósítása gazdasági hátrányokkal járna, ezzel veszélyeztetve a kiépítési célkitűzéseket [(23), (38) és (56) preambulumbekzdés]. Az uniós jogalkotó is érzékelté ugyanis, hogy egyes esetekben versengő célok és elvárások állnak egymással szemben, és a fogyasztói jólétet elvben növelő beruházásokat, intézkedéseket akadályozhatják a szabályozást átható és a piaci működést meghatározó elvek és mechanizmusok. A közeljövő nagy kérdése, hogy ezek a kihívások megfelelően, a céljainkkal arányos mértékben kezelhetőek lesznek-e. Kérdés az is, hogy a versenyszempontok, a hozzáférési kötelezettség elvárásának esetleges 'könnyítése' hosszabb távon, közvetve nem járhat-e olyan hátrányokkal, amelyeket nem ellensúlyoz a gigabites infrastruktúra elterjedése.

A rendkívüli kapacitású fejlesztések szabályozásának kihívása az új és felújítás alatt álló épületek kialakítása is. Az épületeket optikai technológia fogadására kész, épületen belüli fizikai infrastruktúrával, épületen belüli optikai kábelezéssel, valamint többlakásos épületek esetében hozzáférési ponttal kell felszerelni, és el kell fogadni az ezekhez szükséges műszaki előírásokat. A szabályozás ezzel egyértelműsíti, hogy a szélessávú hálózatokon nyújtott szolgáltatásoknak lényegében közműszolgáltatásként kell rendelkezésre állniuk, elérhetőnek lenniük a fogyasztók számára.

Ahogy minden építési beruházásnál, e beruházások ösztönzése esetén is figyelembe kell vennünk, hogy az építési munkák környezeti beavatkozással járnak. A hálózatfejlesztéseknél elengedhetetlen az épített környezet, gyakran a természeti környezet megváltozása, amely olykor látványos is lehet. A végfelhasználók-fogyasztók, akik a hálózatfejlesztés végső előnyeiből részesülnének, gyakran inkább kockázatként, kárként élik meg a környezetük átalakulását eredményező munkálatokat, amely árnyalja az egyébként élvezhető előnyöket.

Ennél objektívebb kihívás azonban, hogy a fogyasztók igénylik-e a jövőben, illetve ténylegesen igénybe veszik-e majd azokat a szolgáltatásokat, amelyek érdekében a hálózatfejlesztések megvalósulnak.

Összegezve, a rendkívüli nagy kapacitású hálózatok fejlesztése végső soron a fogyasztói, egyéni és társadalmi jólét növelésére irányul, azonban e célok teljesülése számos preremfeltétel függvénye is, és a fogyasztói érdekek és jogok védelme ezzel együtt is kihívásokkal néz szembe.

Consumer-protection Considerations of the EU Regulatory Framework for the Deployment of Very High-capacity Electronic Communications Networks

Keywords: electronic communications, VHCN, consumer protection, Gigabit Infrastructure, GIA, harmonisation of law

As regulators overseeing sector-specific economic relations, we should be aware that public authority ultimately serves the public interest, social reproduction, and societal well-being and welfare – whether we are dealing with tax policy or responses to global security challenges. This is particularly true in the field of economic administration, where the ultimate purpose of public intervention is to enhance collective and individual welfare, irrespective of whether the measure aims to strengthen competitiveness or to increase the circulation of goods, services, and capital.

Following the stabilisation of electronic communications liberalisation and the more or less successful protection of its achievements, Europe faces a dual challenge. On the one hand, it must remain competitive globally by adapting to a changing geopolitical and economic environment and to environmental and demographic challenges. On the other hand, it must preserve a regulatory mindset – one that places strong emphasis on the interests and protection of small enterprises and end-users/consumers – an approach that has, in many respects, provided guidance for the rest of the world.

This long-term objective is also reflected in the Gigabit Infrastructure Act, which will apply in the EU Member States from 12 November 2025. This Regulation – which replaces the previous directive-based regime – constitutes the primary regulatory framework for the deployment of very high-capacity networks (VHCN) in the electronic communications sector. Its objective is to facilitate and stimulate the roll-out of VHCN, in particular by promoting the joint use of existing physical infrastructure and by enabling the more efficient deployment of new physical infrastructure. Its aim is to ensure that such networks can be deployed more rapidly and at lower cost, which ultimately affects service quality and retail pricing, and thereby the welfare of consumers and end-users.

Among other things, the Regulation requires that by 2030, all end users at fixed locations be covered by a gigabit network up to the network termination point and all populated areas be covered by next-generation wireless high-speed networks with performance at least equivalent to that of 5G. Cheaper and faster roll-out of electronic communications networks capable of delivering higher quality and greater bandwidth may lead not only to better coverage and improved service quality but also to more favourable prices. Any downward movement in retail prices and subscription fees produces an immediate and tangible benefit for subscribers, end-users, and consumers.

In this regard, the broader societal benefits stemming from digital inclusion need to be mentioned, that is, that the more people are able to use increasingly advanced services, the more widely society can enjoy the advantages of higher-level digital services.

These objectives are so far-reaching that the Regulation permits the refusal of access or the non-coordination of civil works where the implementation of roll-out – particularly in remote or rural areas – would impose economic disadvantages, thereby jeopardising the deployment targets. The EU legislator recognised that in certain cases competing objectives

and expectations arise, and that investments or measures which in principle increase consumer welfare may be constrained by the principles and mechanisms that permeate regulation and shape market functioning. A major question for the near future is whether these challenges can be managed adequately and proportionately. It is also uncertain whether any derogation of access obligations or competition-related expectations might lead, in the longer term and indirectly, to disadvantages that are not compensated by the increased availability of gigabit infrastructure.

A further challenge in the regulation of VHCN deployment concerns the design of new buildings and buildings undergoing major renovation. Buildings must be equipped with in-building physical infrastructure capable of hosting optical technologies, in-building fibre cabling, and – in the case of multi-dwelling buildings – an access point, and the relevant technical specifications must be adopted accordingly. The regulation thus clarifies that services provided on broadband networks shall essentially be available and accessible to consumers as public utilities.

As with all construction activities, the promotion of such operations must take into account that civil works entail environmental disturbance. Network deployment unavoidably alters the built environment – and often the natural environment – which may sometimes be significant. End-users and consumers, who would ultimately benefit from the results of deployment, often perceive the works transforming their environment as risks or damage, overshadowing the advantages they would later enjoy. A more objective challenge, however, is whether consumers will demand and actually use the services for which these networks are deployed.

In summary, the deployment of very high-capacity networks is ultimately directed towards increasing consumer, individual, and societal welfare, but the fulfilment of these objectives depends on numerous conditions, and the protection of consumer interests and rights continues to face considerable challenges.

Miklós-Illés Gergely

A fogyasztóvédelem kihívásai és eredményei a Pest Vármegyei Kormányhivatal szemszögéből

Kulcsszavak: jogalkalmazás, árrésstop, árfigyelő rendszer, veszélyes termékek, játszóterek

A 2025. év számos kihívást tartogatott a fogyasztóvédelmi hatósági jogalkalmazás számára, mind a szakmai irányító által előírt hivatalbéli ellenőrzések, mind a beérkező kérelmek, panaszok tekintetében.

Kiemelt kormányzati jelentőséggel bír az *árrésstop* ellenőrzés. Munkatársaink több, mint 400 ellenőrzést végeztek. Ennek kb. kétharmada élelmiszerüzletben volt, a drogériák ellenőrzését 2025. május 19. napjától végezzük. Azt, hogy a helyszínen rögzített eladási árak, valamint a helyszínen tapasztalt mennyiség a jogszabályi előírásoknak megfelelő-e, csak az adatszolgáltatások beérkezését követően lehet megállapítani. A folyamatos és szigorú hatósági jelenlétnek köszönhetően a kifogásolási arány alacsony, ugyanakkor gyakori jogsértésként jelent meg az árrésstopról szóló, az üzlet bejártánál, valamint a termékek mellett szükséges tájékoztatás elmaradása, amely szankcionálást vont maga után.

Másrészt az *árfigyelő rendszerrel* kapcsolatos előírások betartása érdekében 2025-ben is végeztünk hatósági ellenőrzéseket, amelyek helyszíni hatósági ellenőrzésekből, valamint a GVH által küldött értesítések szerinti adatszolgáltatás-elmulasztással összefüggő tevékenységből álltak. Jogsértések megállapítására többnyire egy-két termék vonatkozásában került sor, elsősorban az alábbi hiányosságok miatt. Az árfigyelő rendszerből véletlenszerűen kiválasztott termékek esetében az üzletben feltüntetett aznapi ár magasabb volt, mint az árfigyelő rendszerben nyilvántartott napi ár, illetve a vállalkozások elmulasztották bejelenteni a GVH felé a termékek forgalmazásának megszüntetését.

A PVKH 2025-ben is kiemelt figyelmet fordított a kereskedelmi forgalomban megtalálható *veszélyes, letiltott termékek* keresésére is. Munkatársaink a helyszíni ellenőrzéseket elsősorban kínai üzletekben, játékboltokban, villamossági szaküzletekben, drogériákban, „eurós boltokban”, továbbá piaci kitelepüléseken folytatták le, emellett webshopok ellenőrzésére is sor került.

A 2025. évben 31 ellenőrzött vállalkozás (2 db webshop és 29 db hagyományos kereskedelmi egység) esetében észleltük, hogy az Európai Unió területén letiltott, veszélyes termékeket forgalmaznak. Az ellenőrzések keretében összesen 103 féle, 382 db olyan terméket sikerült a forgalomból kivonni, amelyek szerepeltek az Európai Unió veszélyes termékeit nyilvántartó SAFETY GATE adatbázisában. A megtalált veszélyes termékek között voltak gyermekjátékok (játék babakocsi, játék baba, játék mobiltelefon, szlajm, játék fegyver, gyermekhintó, farsangi jelmez), villamossági termékek (főzőlap, karácsonyi fényfüzér, USB töltő), pillanatragasztók, továbbá kozmetikai termékek (parfümök, testápolók, kézmosók, after shave-k, tusfürdők, dezodorok). A jogsértő vállalkozások esetében minden esetben megindítottuk a piacfelügyeleti eljárást, továbbá a termékek forgalmazását az ügydöntő határozat meghozataláig megtiltottuk. Az eljárások során a veszélyes termékek beszerzési bizonylatait is bekértük. Fontos cél, hogy a veszélyes termékek teljes forgalmazói láncát a fogyasztóvédelmi munkatársak megismerjék, biztosítva ezzel azt a célt, hogy ezen

termékek forgalomból való kivonása minél szélesebb körben megvalósulhasson. A PVKH a meghozott határozatokban a veszélyes termékek további forgalmazását megtiltotta, továbbá elrendelte a termékek forgalomból történő kivonását és a forgalomból való visszahívását.

Különös hangsúlyt fektettünk a *játszóterek ellenőrzésére*, mivel évek óta folyamatosan rendkívül magas kifogásolási arányt tapasztaltunk. Hatóságunk az ellenőrzéseket a 2025. évben – tekintettel az előző évben szerzett negatív tapasztalatokra – elsősorban az ún. szürke zónában található játszótereken folytatta le, így ellenőrzés alá vontunk éttermeteket, szállodákat, élményparkokat, játszóházakat, vadasparkot, bobbályát, strandot is. Azokban az esetekben, ahol a játszótér szemmel láthatóan is kifogásolható és balesetveszélyes, a hatóság súlyosabb mértékű fogyasztóvédelmi bírságot alkalmaz. Az idei témavizsgálat is hatékony volt, tekintettel arra, hogy több balesetveszélyes játszótéri eszköz további használatát sikerült megakadályozni és az üzemeltetők figyelmét felhívni a vonatkozó jogszabályokra. Két esetben a játszótéri eszközök végleges elbontására került sor.

Összegzésként elmondható, hogy a jogsértések aránya a játszóházakban üzemeltetett – teljesen körülzárt – játszótéri eszközöknél a legalacsonyabb. Hatóságunk az eddigi gyakorlatnak megfelelően mindig próbált új, eddig fel nem keresett helyszíneken ellenőrzést folytatni, azonban a 2025. év tapasztalatai alapján a jövőben nagyobb figyelmet kell fordítani az utóellenőrzésekre is. Hatóságunk több olyan helyszínt is felkeresett, ahol az elmúlt években termékbiztonságot érintő jogsértést tapasztalt. A 2025. évben ezeken a helyszíneken megállapítottuk, hogy az elmúlt időszak hiányosságait kijavították, egy esetben pedig véglegesen elbontották az eszközöket.

A *fogyasztói beadványok* mutatják meg a legjobban, hogy mely területeken ütköznek a legtöbb problémába az emberek. A beadványok legnagyobb részét az online vásárlásokkal kapcsolatos problémák teszik ki. Évente több mint ezer ügy keletkezik, ami jól mutatja az elektronikus kereskedelem gyors térnyerését és az ezzel együtt jelentkező nehézségeket. Jelentős számban fordulnak elő a jótállással és a szavatossággal összefüggő beadványok is, mintegy ötszáz, csakúgy, mint a közműszolgáltatások tekintetében. Gyakori továbbá a nem megfelelő árfeltüntetés, amely körülbelül kétszáz beadványt eredményez évente. A szolgáltatásokkal kapcsolatos megkeresések száma ugyan alacsonyabb, nagyjából ötven esettel kevesebb, ám ezek jellemzően a legkiszolgáltatóbb, idősebb fogyasztókat érintik, így kiemelt figyelmet igényelnek.

Az elmúlt évek tendenciáit vizsgálva jól látható, hogy a COVID-járvány jelentősen átalakította a vásárlási szokásokat: a fogyasztók nagy része áttért az online vásárlásra, ami a kapcsolódó panaszok drasztikus növekedését eredményezte. Emellett megfigyelhető, hogy a megtévesztő kereskedelmi gyakorlatokkal szemben a fogyasztók egyre tudatosabban és kritikusabban lépnek fel, amely a beadványok jellegének változásában és számuk alakulásában is tetten érhető.

Consumer Protection Challenges and Results from the Perspective of the Pest County Government Office

Keywords: legal application, margin stop, price monitoring system, dangerous products, playgrounds

2025 presented many challenges from the perspective of consumer protection authorities, on the one hand, regarding ex officio inspections prescribed by professional guidelines, and on the other hand, regarding incoming requests and complaints.

The margin cap inspection is of high governmental importance. Our employees carried out more than 400 inspections. Approximately two-thirds of these were food stores, and inspections of drugstores have been carried out since May 19, 2025. Whether the sales prices and the quantities recorded on site comply with the legal requirements can only be determined after the data has been received. Thanks to the continuous and strict official presence, the objection rate was low, however, the lack of information about the margin cap at the entrance to stores and next to products was a more frequent violation, in which cases sanctions were imposed on the businesses.

In order to comply with regulations related to the price monitoring system, inspections were also carried out in 2025, including on-site official inspections and cases of failure to provide data in accordance with the notifications sent by the Hungarian Competition Authority. Violations were mostly found in relation to one or two products, due to the following shortcomings. The price of the products randomly selected from the price monitoring system, as indicated in the store on the same day, was higher than the daily price recorded in the price monitoring system. The companies failed to notify the Hungarian Competition Authority of the cessation of distribution of the products.

In 2025, the Pest County Government Office also paid special attention to searching for dangerous and banned products found in commercial circulation. Our employees conducted on-site inspections primarily in Chinese stores, toy stores, electrical stores, drugstores, "Euro stores", and market locations, but webshops were also inspected. This year, our employees detected that 31 inspected companies (2 webshops and 29 traditional retail units) were distributing dangerous products banned in the European Union. As part of the inspections, a total of 103 types and 382 products that were included in the European Union's database on dangerous products in the SAFETY GATE system were removed from circulation. The dangerous products found included children's toys (toy strollers, toy dolls, toy mobile phones, slime, toy guns, children's swings, carnival costumes), electrical products (hobs, Christmas lights, USB chargers), instant adhesives, and cosmetic products (perfumes, body lotions, hand washes, aftershaves, shower gels, deodorants). In the case of the infringing companies, we initiated market surveillance proceedings in all cases and prohibited the distribution of the products until the final decision is made. During the proceedings, we also requested the purchase receipts of the dangerous products. An important goal is for the consumer protection officers to become familiar with the entire distribution chain of dangerous products, thereby ensuring that the withdrawal of these products from the market can be implemented as widely as possible. In the decisions taken, the Pest

County Government Office prohibited the further distribution of the dangerous products and ordered the withdrawal and recall of the products from the market.

We placed particular emphasis on the inspection of playgrounds, as we have been experiencing an extremely high rate of complaints for years. Our authority has carried out inspections this year – in view of the negative experiences gained in previous years – primarily on playgrounds located in so-called grey zones, so we also inspected restaurants, hotels, amusement parks, playhouses, wildlife parks, bobsleigh tracks, and beaches. In cases where the playground is visibly objectionable and dangerous, the Authority applies a more severe consumer protection fine. This year's thematic inspection was also effective, given that the further use of several playground equipment that was dangerous and accident-prone was prevented and the operators' attention was drawn to the relevant legislation. In two cases, the playground equipment was permanently dismantled.

In summary, it can be said that the rate of violations is the lowest for playground equipment operated in playhouses that are completely enclosed. In accordance with previous practice, our Authority has always tried to conduct inspections at new, previously unvisited locations, however, based on this year's experiences, more attention should be paid to follow-up inspections in the future. Our Authority also visited several locations where product safety violations were experienced in recent years. This year, we found that the shortcomings of the past period were corrected at these locations, and in one case, the devices were permanently dismantled.

Consumer inquiries clearly show the areas in which citizens encounter the most problems. The largest share of the submissions are complaints related to online purchases. More than a thousand cases are received annually, which clearly shows the rapid growth of electronic commerce and the difficulties that arise with it. There is also a significant number of notifications related to warranties and guarantees, of which about five hundred are received, as are complaints regarding utility services. Inappropriate price display is also common, resulting in about two hundred submissions per year. Although the number of inquiries related to services is lower, with about fifty cases, these typically affect the most vulnerable, older consumers, and therefore require special attention.

Looking at the trends of recent years, it is clear that the COVID pandemic has significantly transformed shopping habits: a large proportion of consumers have switched to online shopping, which has resulted in a drastic increase in related complaints. In addition, it can be observed that consumers are becoming increasingly aware and critical of deceptive commercial practices, which is reflected not only in the nature of the submissions, but also in their number.

Velegi Dorottya

Egyenlő esélyű hozzáférés – új fegyver a fogyasztóvédelem eszköztárában

Kulcsszavak: akadálymentességi igény, átlagfogyasztó, egyenlő esélyű hozzáférés, hozzáférhetőségi compliance, fogyasztókkal szembeni tisztességtelen piaci gyakorlatok megelőzése, sötét mintázatok

Ha a fogyasztó fizet egy termékért vagy szolgáltatásért, joggal várja el, hogy azt az ígért minőségben és az általa preferált módon használhassa. Ez az elvárás azonban sok esetben nem teljesül, különösen azoknál a fogyasztóknál, akik akadálymentességi igényekkel élnek. Ők gyakran már a termék vagy szolgáltatás megközelítésénél akadályokba ütköznek, így a tényleges használatba vétel sokszor el sem kezdődhet.

Az akadálymentességi igények hátterében különböző tényezők állhatnak: tartós akadályok, például krónikus betegségek vagy az életkorból fakadó korlátozottság; átmeneti akadályok, például sportsérülések, balesetek; szituatív akadályok, például napfényben tükröződő kijelző, hideg kézzel nehezen kezelhető érintőképernyő. Ezek mind olyan helyzetek, amelyek speciális megoldásokat igényelnek, és amelyekre a szolgáltatóknak reagálniuk kell.

A világ lakosságának akadálymentességi igényekkel élő populációja folyamatosan növekszik. Az elöregedő társadalmak, a globális felmelegedés egészségre gyakorolt hatásai, valamint a mindennapi életben megjelenő új kihívások mind hozzájárulnak ahhoz, hogy újraértékeljük az „átlagfogyasztó” fogalmát.

Az átlagfogyasztók körét is egyre inkább érintő, beazonosítandó, elhárítandó és fenntartható módon kiküszöbölendő akadályok köre szintén folyamatosan változik: kognitív akadályok, például bonyolult szerződéses feltételek, nehezen értelmezhető tájékoztatók; motoros akadályok, például csak jobbkezeseknek tervezett segélyhívó rendszerek; fizikai akadályok, például nehezen benyomható gombok, rosszul elhelyezett kezelőfelületek.

Az egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása nem működhet megfelelő jogi háttér nélkül. Magyarországon a '90-es évektől kezdve több jogág próbálta elhelyezni ezt a multidiszciplináris jogintézményt. Kezdetben társadalmi kérdésként kezelték, alapvetően jelent meg. Később beszivárgott az ágazati szabályokba (épített környezet, oktatásügy). A 2010-es évektől egyre konkrétabb elvárások, tisztán akadálymentességi témájú jogszabályok jelentek meg.

Ma az akadálymentességi igények kezelése leginkább a fogyasztóvédelem jogágához kapcsolódik. A jogalkotó felismerte, hogy az akadálymentesség kérdéskörének megoldása sok más fogyasztóvédelmi problémára is választ adhat. Ezért a végrehajtást elsődlegesen a fogyasztóvédelmi hatóságok hatáskörébe utalta.

Az akadálymentességi problémák megoldására hivatott eszközök szorosan kapcsolódnak a fogyasztóvédelem klasszikus feladataihoz. A digitális környezetben például: a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok kiszűrése, a sötét mintázatok (dark patterns) megelőzése. Ezek mind hozzájárulnak ahhoz, hogy a fogyasztók – köztük az akadálymentességi igényekkel élők – valóban egyenlő esélyekkel férjenek hozzá a termékekhez és szolgáltatásokhoz.

Az Európai Unió 2020–2030-as Fogyatékosági Stratégiája kiemelten foglalkozik az akadálymentességgel, azonban a megfelelés biztositásának előmozdítására hivatott támogatási rendszer kiépítése még folyamatban van. A Magyarországon működő érintett vállalkozások és hatóságok felkészültsége változó – támogatások és kidolgozott képzési anyagok hiányában az érintettek leginkább az önfejlesztés eszközeit használva készülnek fel a jogszabályi megfelelés biztositására, valamint a bejövő fogyasztói igények megértésére és hatékony kezelésére.

Pozitív fejlemény azonban, hogy egyre több szakmai rendezvény, workshop és konferencia foglalkozik a témával. Ezeken a vállalati szereplők mellett a hatósági oldal képviselői is megjelennek, ami a nyitottság jele és hosszú távon a fejlődés záloga.

Főbb kérdések: Mit vár el a fogyasztó, és mit ír elő a jog? Hogyan tehetjük hozzáférhetőbbé a digitális környezetet a fogyasztóvédelem eszközeivel? Mi a különbség az átlagfogyasztó és az akadálymentességi igényekkel élő fogyasztó között az akadálymentességi igényeken túl? Hol húzódik a klasszikus fogyasztói igények és a hozzáférhetőségi igények közti határ?

Equal Access – A New Weapon in the Consumer Protection Toolkit

Keywords: accessibility needs, average consumer, equal access, accessibility compliance, prevention of unfair market practices against consumers, dark patterns

When a consumer pays for a product or service, they are entitled to expect that it can be used in the promised quality and in their preferred way. However, this expectation often goes unmet, especially for consumers with accessibility needs. They frequently encounter obstacles even before reaching the product or service, which means that actual usage may not begin.

Accessibility needs can arise from various factors: permanent barriers, such as chronic illnesses or age-related limitations; temporary barriers, such as sports injuries or accidents; and situational barriers, such as a display reflecting sunlight or a touchscreen that is difficult to operate with cold hands. All of these situations require specific solutions, and service providers must respond accordingly.

The global population living with accessibility needs is steadily increasing. Aging societies, the health impacts of global warming, and new challenges in everyday life all contribute to the need to reassess the concept of the “average consumer.”

The range of obstacles that affect not only consumers with accessibility needs but also the general population is constantly evolving. These obstacles must be identified, addressed, and sustainably eliminated: cognitive barriers, such as complex contractual terms and difficult-to-understand information; motor barriers, such as emergency systems designed only for right-handed users; physical barriers, such as hard-to-press buttons or poorly placed control panels.

Ensuring equal access cannot function without an adequate legal framework. Since the 1990s, Hungarian legislation has attempted to place this multidisciplinary legal institution within different branches of law. Initially, accessibility was treated as a social issue and appeared only at the level of principles. Later, accessibility infiltrated sectoral regulations (built environment, education). From the 2010s onward, increasingly specific requirements emerged, with laws dedicated solely to accessibility.

Today, the handling of accessibility needs is most closely linked to consumer protection law. Legislators recognized that solving accessibility issues can also provide answers to many other consumer protection problems. Therefore, enforcement has primarily been assigned to consumer protection authorities.

The tools designed to address accessibility problems are closely related to the classic tasks of consumer protection. In the digital environment, for example, this includes filtering out unfair commercial practices and preventing dark patterns. These measures all contribute to ensuring that consumers – including those with accessibility needs – truly have equal access to products and services.

The European Union’s Disability Strategy for 2020–2030 places strong emphasis on accessibility. However, the support system intended to promote compliance is still under development. In Hungary, the level of preparation of affected businesses and authorities varies. In the absence of funding and structured training materials, stakeholders mainly rely

on self-development to ensure compliance with regulations and to understand and effectively manage incoming consumer demands.

A positive development is that more and more professional events, workshops, and conferences are addressing the topic. Both corporate actors and representatives from the authorities are participating, which signals openness and lays the foundation for long-term progress.

Key Questions: What does the consumer expect, and what does the law prescribe? How can we make the digital environment more accessible using consumer protection tools? What is the difference between the average consumer and the average consumer with accessibility needs beyond those needs themselves? Where is the boundary between classic consumer demands and narrowly defined accessibility requirements?

A fogyasztó agyának védelme a neuromarketing hatásaival szemben

Kulcsszavak: fogyasztó, neuroreklám, neurotechnológia, neuroadatok, döntési szabadság, neurojogok

Egyre fokozódó érdeklődés mutatkozik a fogyasztók online módon megszerezhető személyes adatai iránt, s ezek algoritmusok általi feldolgozhatósága változást hozott nemcsak a reklámparban, hanem a neurotechnológia terén is, amely már elsődlegesen nem marketing célú, hanem egyre inkább a fogyasztók agyának manipulálására irányul a mind nagyobb eladás és a folyamatos fogyasztás elérése érdekében.

Minden a fogyasztói piac szegmentálódásának jobb megértése iránti vágygal kezdődött az eladások további és szünni nem akaró fokozása érdekében, amely a fogyasztói lét lényege, s így egyben (elvben) a fogyasztó érdeke is. E folyamat révén egyre inkább a fogyasztó viselkedésének, sőt, személyiségének megértése felé mozdultak el a piacanálízisek keretrendszerei. Ezek empirikus érvényességét – a kérdőíveken nyugvó vizsgálatok korszakát egyre inkább elhagyva – a konkrét fogyasztón levő digitális bioszenzorok révén nyert nyers bio- és neuroadatok empirikus tényei és azokat feldolgozó igen fejlett AI algoritmusok eredményei biztosítják. A fogyasztó agyáról, esetleg a periférikus idegrendszeréről, a bőrreakcióiról, a szemmozgásáról, az arczduleéseiről stb. származó neuroadatok és a személyiségismérveket feldolgozó és kiértékelő algoritmus által profilírozott személy magatartását feltérképező neuropszichológiai információk rendkívül értékesek a neuro-termékmarketing világában. Ezek által a róla szerzett tudás alapján személyre szabottan lehet őt befolyásolni, mégpedig olyan neuroreklámokkal, amelyek a leginkább hatnak rá, a személyiségére, pontosabban annak „velejére”, az agyi folyamataira. A neuromarketing vállalatok és szervezetek által végzett fiziológiai, pszichológiai és agyi mérések alkalmazását jelenti az egyének motivációinak, preferenciáinak és döntéshozatalának megértésére, hogy célzott reklámokat, termékfejlesztést alkalmazzanak, és rávegyék az embereket a fogyasztás és bizonyos gazdasági előnyök növelésére.

A manapság divatos pszichografikus piaci szerkezet-elemzés kritikusai azt szokták felvetni, hogy annak adataiból empirikusan igazolható módon nem lehet megjósolni a valós, tényleges fogyasztói magatartást. Az, hogy mit gondol, vél és mond a fogyasztó, nem ad biztos visszajelzést a valós fogyasztói szokásairól és még kevésbé mutatja meg a jövőbeli cselekedeteit. Sok a szűrő a gondolat, a válasz és a cselekvés között – az utóbbi tekintetében ideértve a múltbeli, a jelenbeli és főként a jövőbeli vásárlásokat. Ezért a hirdetőnek célszerű közvetlenül a fogyasztó agyához fordulnia, azon központi idegrendszeri vezérlőközpontjához, ahol a fogyasztói magatartások indukálódnak. Ezen igényt elégíti ki a neuromarketing és a testen viselt eszközökön (csuklópántokon, fejpántokon, okos virtuális digitális szemüvegeken, fej- és fülhallgatókon stb.) elhelyezett bioszenzorok személyes és sok esetben akár szenzitív adatainak önfejlesztő intelligens algoritmusok révén történő személyre szabott profilírozása – természetesen jogilag tiltott volta miatt (egyelőre?) szigorúan kísérleti és klinikai vizsgálati körülmények között, anonimizált módon végezve e kísérleteket. A konkrét személyiség ilyen módon nyert jegyeinek ismerete alapján ugyanis manipulatív

módon befolyásolni lehetne az adott személy fogyasztói viselkedését, célzott neuroreklámokat küldve neki. Mindez komoly etikai és jogi kérdéseket vet fel. A neuromarketing esetében az algoritmus révén való automatizált kiválasztás, hogy kinek mikor, milyen feltételekkel milyen terméket (kereskedelmi, reklámozási 'döntéshozatal') „hirdessenek”, a fogyasztók pszichológiai viselkedésmintáinak elemzése ('profilírozás') alapján történik.

A neuromarketingesek számára feladvány, hogy miként hirdessenek úgy, hogy az ne szenzitív adatokon nyugvó és ne személyes neuroadatokból származó profilírozás legyen, mégis a leghatékonyabb módon ragadják meg a fogyasztókat „agyuknál fogva” és szoktassák őket a tartalmaikra. Azon ügyködnek, hogy a fogyasztó általuk is generált neuropszichológiai szükségletei észrevétlenül, tudatos fogyasztói döntés nélkül mintegy „önmagukat elégítsék ki”. A hangsúly manapság már nem azon van, hogy miként szólíthatók és győzhetőek meg az online vásárlók és a digitális tartalomfogyasztók, vagy, hogy miként ismerhetőek ki vásárlási szokásaik, hanem hogy miként „csáklyázható meg” közvetlenül az agyuk nemcsak az eladások fokozása, hanem szinte bármilyen online termék eladása, valamint az arra való neuro-addikció (neurofiziológiai agyi rászoktatás) érdekében.

Mindezen törekvések miatt nemcsak a személyes szenzitív (különleges) adatok alapján történő profilírozást szükséges jogilag kifejezetten tiltani, hanem a személyek testéről, kiváltképpen az agyáról vett neuroadatok alapján történő bármilyen marketing-tevékenységet is. A neuroreklámok fogékonyságelemzése révén, de főként a reklámok indukálta testi reakciók bioszenzorok által szolgáltatott adatainak elemzése nyomán a személyes szenzitív adatoknak nem minősülő személyiségtípusok jellemzőit személyre szabottan be lehet azonosítani, így azok személyes adatoknak minősülnek. Csakhogy minden személyről vett neuroadat véleményünk szerint olyan személyes szenzitív adatnak minősül – mert az illető agyából, illetve pszichéjéből származik vagy azokhoz köthető –, amely alapján nem történhet profilírozás, még a fogyasztó engedélye, kifejezett hozzájárulása esetén sem. A reklámtartalom fogyasztója kifejezett hozzájárulásával akár egyes személyes szenzitív adatokon nyugvó profilírozást is engedélyezhet jól meghatározott körülmények között és célból, míg a szenzorok által nyert bio- és neuroadatok algoritmusok általi elemzésén nyugvó, egyénre szabott, profilírozott neuroreklámokat minden körülmények között tiltani kell(ene).

A fogyasztó ember ideáltípusának kiteljesítése korunkra megvalósult, és ilyen voltában most már önmagát semmisíti meg, ha az agyát foglyul ejtheti a neuromarketing eszköztára. Nem lesz ugyanis képes érdekeit mérlegelni, szabadon dönteni, szerződést kötni. A folyamatos szerzésre beállt vágyakozó szférája már amúgy is felemésztette a szellemi dimenziójának működési szféráját, amely az előbbit volna hivatva irányítani és megzabolázni. Most azonban semmi sem állja útját annak, hogy fogyasztói ingerületeinek külső fogva tartók általi rabja legyen. Most mutatkozik meg az, hogy a fogyasztói létmód fogalmilag és a valóságban is nonszensz konklúziókra juttat, mert ha az ember fogyasztóként „teljesen megvalósul”, az magát az emberi minőséget szünteti meg.

Protecting Consumers' Brains from the Effects of Neuromarketing

Keywords: consumer, neuroadvertising, neurotechnology, neurodata, freedom of choice, neurorights

There is growing interest in consumers' personal data that can be obtained online, and the possibility of processing this data using algorithms has brought about changes not only in the advertising industry, but also in the field of neurotechnology, which is no longer aimed primarily at marketing, but increasingly at manipulating consumers' brains in order to achieve ever-higher sales and continuous consumption.

This development originated in the desire to better understand the segmentation of the consumer market in order to further increase sales, which is the essence of consumerism and thus (in principle) also in the interest of consumers. Through this process, market analysis frameworks have increasingly shifted towards understanding consumer behaviour and even personality. Their empirical validity – increasingly moving away from the era of questionnaire-based studies – is ensured by the empirical facts of raw bio- and neurodata obtained from digital biosensors worn by actual consumers and the results of highly advanced AI algorithms that process them. Neuropsychological information mapping the behaviour and personality traits of individuals – derived from neurodata obtained from the consumers' brains, peripheral nervous system, skin reactions, eye movements, facial expressions, and similar sources – is extremely valuable in the world of neuro-product marketing. Based on the knowledge gained about the individual, consumers can be influenced in a personalized way, namely with neuro-advertisements that have the greatest effect on them, their personality, or more precisely, their "core", their brain processes. Neuromarketing refers to the use of physiological, psychological, and brain measurements by companies and organizations to understand individuals' motivations, preferences, and decision-making in order to use targeted advertising and product development to persuade people to increase consumption and certain economic benefits.

Critics of the currently fashionable psychographic market structure analysis often argue that its data cannot be used to predict actual consumer behaviour in an empirically verifiable way. What consumers think, believe, and say does not provide reliable feedback on their actual consumption habits, and even less so on their future actions. There are many filters between thoughts, responses, and actions – the latter including past, present, and, above all, future purchases. Therefore, advertisers should turn directly to the consumers' brains, the central nervous system control centre where consumer behaviours are induced. This need is met by neuromarketing and the personalized profiling of personal and often sensitive data from biosensors on wearable devices (wristbands, headbands, smart virtual digital glasses, headphones, earphones, etc.) through self-developing intelligent algorithms. Given its disputed legal status, these experiments are strictly conducted under experimental and clinical conditions and in an anonymized manner. Based on knowledge of the characteristics of a specific personality obtained in this way, it would be possible to manipulate that person's consumer behaviour by sending them targeted neuro-advertisements. This raises serious ethical and legal questions. In neuromarketing, automated selection through algorithms, determining who should be advertised to, when, under what conditions, and

with what products (commercial, advertising decision-making) is based on the analysis of consumers' psychological behaviour patterns ("profiling").

For neuromarketers, the challenge is how to advertise in a way that does not rely on sensitive data or profiling based on personal neurodata, yet still captures consumers' "brains" in the most effective way and accustoms them to their content. They are working to ensure that the neuropsychological needs they generate in consumers are satisfied unnoticed, without conscious consumer decision-making. The emphasis today is no longer on how to address and persuade online shoppers and digital content consumers, or how to recognize their purchasing habits, but on directly capturing neural attention, not only to increase sales, but also to sell almost any online product and create neuro-addiction (neurophysiological brain conditioning).

Due to all these concerns, not only profiling based on sensitive (special) personal data should be expressly prohibited by law, but also any marketing activity based on neurodata collected from the human body, especially the brain. Through the analysis of neuroadvertising receptivity, but mainly through the analysis of data provided by biosensors on physical reactions induced by advertisements, personality traits that do not qualify as sensitive personal data can be identified on an individual basis, thus constituting personal data. However, in our opinion, all neurodata collected about individuals constitutes sensitive personal data – because it originates from or is linked to the individual's brain or psyche – and therefore cannot be used for profiling, even with the consumer's permission or explicit consent. With the explicit consent of the consumer of the advertising content, profiling based on certain sensitive personal data may be permitted under well-defined circumstances and for specific purposes, while personalized neuro-advertising based on the analysis of bio- and neurodata obtained by sensors using algorithms should be prohibited in all circumstances.

The ideal type of consumer has been perfected in our time, and in this state, individuals ultimately destroys themselves if their brains can be captured by the tools of neuromarketing. They will no longer be able to weigh their interests, make free decisions, or conclude contracts. Their sphere of desire, geared towards constant acquisition, has already consumed the sphere of operation of their spiritual dimension, which is supposed to guide and restrain the former. Now, however, nothing prevents them from becoming slaves to their consumer impulses, controlled by external forces. It is becoming apparent that the consumer lifestyle leads to nonsensical conclusions, both conceptually and in reality, because if a person fully realizes themselves as a consumer, they cease to be human.

Fogyasztóvédelem és marketing – aktuális kihívások

Kulcsszavak: karácsonyi reklámok, érzelmi befolyásolás, szezonális impulzusvásárlás, reklámhatás-mechanizmus, like modell

A karácsony társadalmi jelentősége az elmúlt évtizedekben megváltozott; vallási jelentősége – elsősorban a fogyasztói társadalmakban – lecsökkent és helyét a fogyasztás ünnepe vette át. A hagyományos közösségek felbomlása és a keresztény vallásukat gyakorlók számának csökkenése felgyorsítja ezt a folyamatot.

A karácsony nagyon sokak számára az „ajándékozás” ünnepévé vált. A fogyasztás növekedését egyrészt a karácsonyt övező ajándékozási dömping segíti, illetve a számos termék fogyasztásában megnyilvánuló szezonálisit, a hagyományosan az ünnephez kötődő fogyasztási struktúra (ld. pl. szaloncukor). A karácsonyt kísérő tudatosan gerjesztett vásárlásgenerálás természetesen a reklámokra, illetve a reklámozásra is kihatott. Ahhoz, hogy a reklám elérje a célját, a leendő vásárlót pszichológiai stációkon keresztül kell átvezetni ahhoz, hogy tényleges fogyasztóvá váljon. A reklámok hatásmechanizmusa egyrészt a társadalmi környezettől, másrészt és alapvetően a reklám által elérni kívánt céloktól függ. Általában minden kornak megvolt az a hatásmechanizmusa, amellyel a reklámok alapvetően operáltak, hogy céljaikat elérjék.

Előadásunkban bemutatjuk napjaink vezető hatásmechanizmusát, a like modellt, és annak érvényesülését a karácsonyi reklámok gyakorlatában. A reklámok céljait többféleképpen lehet csoportosítani. Beszélhetünk „branding” típusú célokról, amelyeknél a hosszútávú kapcsolat kialakítása, az imázsépítés áll a középpontban, és „direct response” típusú célokról, amelyek a közvetlen, azonnali értékesítést kívánják elősegíteni. A reklámhatásmechanizmus, a karácsony és a karácsonyi reklámok több vonatkozásban is szorosan kapcsolódnak az említettekhez.

A karácsonyi készülődés és ajándékozás a fentiek mellett lélektani jelentőséggel is bír. A szeretet ünnepével kapcsolatos első pozitív asszociációk mellett nagyon is megjelenik a szorongás és a stressz, olyannyira, hogy a karácsonyt a pszichológiai stresszt okozó tényezők között már az 1960-as évek végén is felsorolták. A stresszt kiváltó okok között szerepelhet az időszüke miatt elvárt „teljesítmény” megvalósítása és a teljesítménnyel kapcsolatos külső elismerések hajszolása felett érzett szorongás. Mások elvárásai mellett az ünnepi bevásárlások során megjelenik a magasabb fokú önjutalmazás is: a pszichológiai nehézségekkel sokszor önajándékozással vagy evésbe fojtott önmegnyugtatással küzdünk meg. E megküzdési formák maladaptív jellege miatt azonban a fogyasztó hosszú távú örömet nem tud elérni, amely dühöt és kognitív disszonanciát eredményezhet: ennek következtében sok esetben felerősödik a megvásárolt termékekkel szembeni negatív attitűd. A helyzetet tovább ronthatja, ha az adott termékről a szezonális reklámokban eleve túlzó ígéretek jelennek meg.

A reklámdömping azon túlmenően, hogy alapvető feladatuként megpróbálja orientálni a fogyasztókat, a sokszor indokolatlan vásárlásra ösztönzésen túl számos egyéb problémát

is okoz, amelyekre a kellénél kevesebb figyelmet fordítunk, pedig reklámetikai, és fogyasztóvédelemi vonatkozásai sem elhanyagolhatóak.

Az előadásban fogyasztóvédelmi szempontból vizsgáljuk a karácsonyi reklámokat, és rámutatunk azokra a problémákra (hamis hagyományok szerepeltetése a reklámokban, a magyar kultúrától idegen elemek megjelenítése), amelyek a fogyasztók megtévesztésére, és igaztalan elemek igazként történő elfogadására alkalmasak, így fogyasztóvédelmi szempontból kifogásolhatók.

Consumer Protection and Marketing – Current Challenges

Keywords: Christmas advertising, emotional influence, seasonal impulse buying, advertising impact mechanisms, like model, consumer protection

The social significance of Christmas has changed over recent decades; its religious importance has declined – primarily in consumer societies – and it has increasingly become a celebration of consumption. The disintegration of traditional communities and the decrease in the number of people practicing Christianity have facilitated this process.

For many people, Christmas has become the “holiday of gift giving.” The growth in consumption is driven partly by the gift-giving boom accompanying Christmas, as well as by seasonality manifested in the consumption of numerous products and in consumption patterns traditionally associated with the holiday (e.g. Christmas sweets). The consciously stimulated increase in purchasing activity surrounding Christmas has naturally had a significant impact on advertising and marketing practices as well. In order for advertising to achieve its objectives, potential buyers must be guided through a series of psychological stages until they become actual consumers. The mechanisms through which advertising exerts its influence depend partly on the social environment and, more fundamentally, on the goals the advertisement seeks to achieve. Every historical period has had its characteristic impact mechanisms upon which advertising primarily relied in order to reach its objectives.

In our presentation, we introduce the dominant contemporary impact mechanism, the like model, and examine its application in the practice of Christmas advertising. Advertising objectives can be classified in several ways. We may distinguish between “branding” objectives, which focus on building long-term relationships and brand image, and “direct response” objectives, which aim to promote immediate and direct sales. The mechanisms of advertising impact, Christmas as a cultural phenomenon, and Christmas advertising are closely interconnected in several respects.

In addition to the above, Christmas preparations and gift-giving also have significant psychological implications. Alongside the initial positive associations related to the celebration of love, anxiety and stress are also strongly present, so much so that Christmas was already listed among psychologically stressful factors by the late 1960s. Stress-inducing factors may include the pressure to meet expected “performance” levels under time constraints and the anxiety related to external recognition of that performance. In addition to others’ expectations, holiday shopping is often accompanied by a higher degree of self-rewarding behaviour; people frequently cope with psychological difficulties through self-gifting or by seeking comfort in food. Due to the maladaptive nature of these coping strategies, however, consumers are unable to achieve long-term satisfaction, which may lead to anger and cognitive dissonance, often resulting in a strengthened negative attitude toward the purchased products. This situation can be further exacerbated if seasonal advertisements make exaggerated promises about the product.

Beyond its basic function of attempting to orient consumers, the advertising overload not only encourages often unjustified purchasing but also generates a number of additional

problems that receive less attention than they deserve, despite their significant advertising ethics and consumer protection implications.

From a consumer protection perspective, the presentation examines Christmas advertisements and highlights those problematic practices – such as the use of false traditions in advertising and the appearance of elements foreign to Hungarian culture – that are capable of misleading consumers and promoting the acceptance of untrue elements as factual. From a consumer protection standpoint, such practices are therefore objectionable.

Mit „gondol” az AI az AI-etikáról? – Összehasonlító elemzés³⁶

Kulcsszavak: generatív mesterséges intelligencia, mesterséges intelligencia etika, AI alapú befolyásolás, paraszociális kapcsolatok, EU AI Act, fogyasztóvédelem

A generatív mesterséges intelligencia (AI) rendszerek mára a mindennapi élet szerves részévé váltak: a kereséstől és ügyfélszolgáltatástól kezdve a tartalomfogyasztáson és vásárlási döntéseken át egészen a személyes kommunikációig jelen vannak. A fogyasztók egyre gyakrabban találkoznak olyan AI-alapú megoldásokkal, amelyek ajánlásokat tesznek, véleményt formálnak, vagy akár pénzügyi és egyéb döntési alternatívákat rangsorolnak számukra. E technológiák működése sok esetben láthatatlan marad a felhasználók előtt, miközben jelentős hatást gyakorolhatnak a tájékozódásra, a választásokra és az érzelmi bevonódásra. Mindez új kérdéseket vet fel a transzparencia, a felelősség és a fogyasztók védelmének területén.

Az Európai Unió az elmúlt években igyekezett átfogó szabályozási és iránymutatási keretet kialakítani a mesterséges intelligencia felelős alkalmazására. Ennek központi eleme az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1689 rendelete (2024. június 13.) a mesterséges intelligenciára vonatkozó harmonizált szabályok megállapításáról (AI Act), amely kockázatalapú megközelítést vezet be: a rendszereket felhasználási területük és potenciális társadalmi hatásuk alapján sorolja tiltott, magas kockázatú, korlátozott kockázatú és minimális kockázatú kategóriákba, és különös hangsúlyt helyez az alapjogok védelmére, a transzparenciára, az emberi felügyeletre, valamint a fogyasztók tájékoztatására. A jogszabály célja nem csupán a technológiai innováció kereteinek meghatározása, hanem az is, hogy megelőzze azokat a visszaéléseket és aszimmetriákat, amelyek az automatizált döntéshozatalból és befolyásolásból fakadhatnak.

Ezt a szabályozási logikát egészíti ki az Európai Bizottság által kiadott „Living Guidelines on the Responsible Use of Generative AI in Research”, amely dinamikus, folyamatosan frissülő ajánlásrendszerként kezeli a generatív AI használatát. Az útmutató kulcselemei közé tartozik a források és az AI-hozzájárulás egyértelmű jelölése, az emberi felelősség megőrzése, az outputok kritikus értékelése, valamint a torzítások és félrevezető tartalmak aktív kezelése. Bár a dokumentum elsődlegesen kutatási környezetre fókuszál, alapelvei közvetlenül relevánsak a fogyasztóvédelmi gyakorlat számára is.

E szabályozási és normatív keret adja meg az előadás kontextusát. A vizsgálat a mesterséges intelligencia modellek etikai önértelmezését helyezi a fókuszba egy összehasonlító elemzésen keresztül. A kutatás során négy generatív mesterséges intelligencia rendszer – a ChatGPT, a Copilot, a Gemini és a Venice – válaszait elemeztük arra a kérdésre, hogy miként fogalmazzák meg etikai elveket, milyen szabályozási irányokat tartanak kívánatosnak, ezek mennyire vannak összhangban az európai uniós szabályozásokkal és iránymutatásokkal, és milyen szempontokat szerepeltetnének egy kb. egyoldalas AI-etikai kódexben.

³⁶ Az absztrakt elkészítése során generatív mesterséges intelligencia (ChatGPT) nyelvi és strukturális támogatását vettük igénybe. A tartalomért teljes felelősséggel a szerzők tartoznak.

Az elemzés célja nem az, hogy a modelleknek valós autonóm „gondolkodást” tulajdonítson, hanem az, hogy feltárja: melyek a hasonlóságok és különbségek az egyes válaszokban, milyen mintázatok, prioritások és hangsúlyok jelennek meg a különböző rendszerek által generált tartalmakban, és ezek milyen tanulsággal szolgálhatnak a fogyasztóvédelem számára.

A vizsgálat hátterét egy olyan társadalmi környezet adja, ahol az AI-rendszerek nem pusztán technológiai eszközökként működnek, hanem interakciós szereplőkként is. Ennek erős indikátora, hogy a Cambridge Dictionary 2025-ben a „paraszociális” kifejezést választotta az év szavának. A jelenség az egyoldalú, érzelmi alapú kötődésre utal, amelyet a felhasználók sokszor olyan szereplők iránt alakítanak ki, akik nem képesek tényleges viszonosságra. A paraszociális dinamika a digitális térben ma már nemcsak hírességekhez vagy hagyományos influenszerekhez kapcsolódik: megjelentek az AI-influenszerek, a virtuális személyiségek és a gépi tartalomgyártók, amelyek skálázhatóan, személyre szabott módon képesek kapcsolat- és befolyásillúziót kelteni.

E jelenségek új típusú fogyasztóvédelmi kockázatokat hoznak létre. A mesterséges intelligenciák interakciós képessége, nyelvi folyékonyága és a személyre szabott ajánlások pontossága könnyen elmoshatja a határt információ és marketing, emberi kommunikáció és automatizált befolyásolás között. A paraszociális kötődések pedig fokozhatják a fogyasztók érzelmi sérülékenységét, amely a döntéshozatal torzulásához is vezethet. Előadásunk azt vizsgálja, hogy a különböző modellek által generált etikai és szabályozási javaslatok mennyiben reflektálnak ezekre a kitétségekre, milyen súlypontokat helyeznek a transzparenciára, a felelősségre, az adatvédelemre vagy éppen a manipuláció megelőzésére.

A cél annak bemutatása, hogy a modellek által felkínált etikai keretből milyen következtetések vonhatók le a fogyasztóvédelem jövőjére, és miként járulhat hozzá a mesterséges intelligenciák „önreflexiójának” vizsgálata a szabályozási gondolkodás és a fogyasztói biztonság fejlesztéséhez.

What does AI „think” about AI-ethics? – A Comparative Analysis³⁷

Keywords: generative artificial intelligence, artificial intelligence ethics, AI-driven influence, parasocial relationships, EU AI Act, consumer protection

Generative artificial intelligence (AI) systems have become an integral part of everyday life, spanning activities from search and customer service to content consumption, purchasing decisions, and even personal communication. Consumers increasingly encounter AI-based solutions that provide recommendations, shape opinions, or rank financial or other decision alternatives on their behalf. In many cases, the operation of these technologies remains invisible to users, despite their significant influence on information access, choice architecture, and emotional engagement. This development raises new questions concerning transparency, accountability, and the protection of consumers.

In recent years, the European Union has sought to establish a comprehensive regulatory and guidance framework for the responsible use of artificial intelligence. A central element of this effort is Regulation (EU) 2024/1689 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 laying down harmonised rules on artificial intelligence (AI Act). The regulation introduces a risk-based approach by classifying AI systems into prohibited, high-risk, limited-risk, and minimal-risk categories based on their intended use and potential societal impact. It places particular emphasis on the protection of fundamental rights, transparency requirements, human oversight, and the right of consumers to be properly informed. The objective of the regulation is not only to define the boundaries of technological innovation, but also to prevent abuses and asymmetries arising from automated decision-making and algorithmic influence.

This regulatory logic is complemented by the European Commission’s Living Guidelines on the Responsible Use of Generative AI in Research, which treat the use of generative AI as a dynamic and continuously evolving domain. Key elements of the guidelines include the clear disclosure of sources and AI contributions, the preservation of human responsibility, the critical evaluation of outputs, and the active identification and mitigation of bias and misleading content. Although the document primarily focuses on research environments, its core principles are directly relevant to consumer protection practice as well.

This regulatory and normative framework provides the context for the presentation. The analysis focuses on the ethical self-interpretation of artificial intelligence models through a comparative approach. The presentation examines how different artificial intelligence models articulate their own ethical frameworks through a comparative analysis. During the research, we analyzed the responses of four generative artificial intelligence systems – ChatGPT, Copilot, Gemini, and Venic – to the question of how they would formulate ethical principles, what regulatory approaches they would consider desirable, and what aspects they would include in a one-page AI ethics code. The aim is not to attribute genuine autonomous “thinking” to these models, but to uncover similarities and differences in the

³⁷ The abstract was prepared with the assistance of a generative AI tool (ChatGPT), used for language refinement and structural support. The authors retain full responsibility for the content.

answers, and to identify patterns, emphases, and normative assumptions embedded in their generated outputs, and to explore how these insights may inform consumer protection.

The broader context of this inquiry is a digital environment in which AI systems function not only as tools but also as interaction partners. A significant indication of this shift is that the Cambridge Dictionary selected „parasocial” as the Word of the Year in 2025. The term refers to one-sided, emotionally driven attachments that users may develop toward figures who cannot reciprocate. In contemporary digital culture, such dynamics extend far beyond celebrities or traditional influencers: AI influencers, virtual personalities, and machine-generated content creators increasingly foster scalable, personalized illusions of connection and influence.

These developments introduce novel consumer protection risks. The fluency, personalization, and persuasive potential of AI systems can blur the line between information and marketing, between human communication and automated influence. Parasocial attachments may heighten consumers’ emotional vulnerabilities and distort decision-making processes. Our presentation therefore investigates the extent to which the ethical and regulatory proposals generated by different models address these risks, and how they prioritize transparency, accountability, data protection, or the prevention of manipulation.

The objective is to demonstrate what conclusions can be drawn from the ethical frameworks articulated by these models for the future of consumer protection, and how analysing AI systems’ “self-reflections” can contribute to regulatory thinking and the strengthening of consumer safety in an era of increasingly interactive and influential AI.

A mesterséges intelligencia alkalmazásának fogyasztóvédelmi aspektusai a szállodaiparban

Kulcsszavak: mesterséges intelligencia, fogyasztóvédelem, egészség- és személyiségkárosítás elleni védekezés, szállodaipar

A mesterséges intelligencia napjaink technológiai fejlődésének egyik aktuális és központi eleme, alkalmazásának vizsgálata nemzetközi és hazai szinten is kiemelt figyelmet kap. Egy általános meghatározás szerint a mesterséges intelligencia a számítógépek vagy gépek által megnyilvánuló intelligencia, vagyis olyan feladatok elvégzésére való képesség, amelyeket általában az emberi elme végez. A Longman pszichológiai és pszichiátriai szótár mesterséges intelligencia bejegyzése szerint ahhoz, hogy egy entitás intelligenciát mutasson, általános mentális képességekre van szüksége, különösen arra a képességre, hogy rugalmasan használja a memóriáját, az érvelési képességét, az ítélőképességét és az információkat az új helyzetek és problémák megtanulásában és kezelésében. Az intelligencia ebben az értelemben magában foglalja a gondolkodás, a látás, az emlékezés, a tanulás, a megértés és a józan ész használatának képességét.

A mesterséges intelligencia lehetővé teszi a számítógépek számára, hogy utánozzák az emberi intelligenciát, szállodai környezetben is képes adatfeldolgozásra a vendégek preferenciáira vagy viselkedési mintáira fókuszálva, hogy jobban megértse a szolgáltatás-környezetet. A feladatok elvégzéséhez nyújtott információk révén a mesterséges intelligencia képes problémák, helyzetek megoldására, amelyet általában humán tényezőkkel és emberi gondolkodással társítunk. A mesterséges intelligencia már nem a jövő koncepciója, hanem a mindennapi élettr szignifikáns eleme, jelen van az otthonokban, a munkahelyeken, valamint a szálláshely- és vendéglátó-szolgáltatások igénybevétele alkalmával is tapasztalható biometrikus adatfelismerés, foglalási rendszerek, csevegőrobotok, drónok, hangsegéddek, kioszkok, kiszolgáló robotok, kiterjesztett valóság, QR kódok vagy akár virtuális valóság alkalmazása révén.

A mesterséges intelligencia alapú technológia alkalmazása számos gazdasági előnyhöz vezethet, ugyanakkor jelentős társadalmi kockázatokat is rejt magában. A mesterséges intelligencia alkalmazásának lehetséges negatív következményei a piaci verseny torzítása és a fogyasztók kiszolgáltatott helyzetbe hozása. A témában rendelkezésre álló kutatások többsége a mesterséges intelligencia alkalmazásának gazdasági aspektusait tárgyalja, különösen szálláshelypiaci kontextusban a mesterséges intelligencia alkalmazási területeit, azok rövid távú üzleti eredményeit és ezzel kapcsolatban az alkalmazott munkavállalók létszámát és továbbképzését vizsgálja.

A mesterséges intelligencia alkalmazásának elterjedését dinamikus fejlődés jellemzi, de a bevezetés fázisaiban, a gyakorlati implementáció során akadályokba ütközésekről is beszámoltak. Nemzetközi szinten egységes szabályozási rendszer a mesterséges intelligencia alkalmazására vonatkozóan még nem alakult ki, de folyamatosan növekszik azon kutatások száma, amelyek a fogyasztók magatartását, tájékoztatását és adatbiztonságát veszik górcső alá a mesterséges intelligencia igénybevétele alkalmával.

A kutatás célja annak feltárása, hogy milyen intézkedéseket tehetnek a szállodaipar szereplői a mesterséges intelligencia alkalmazásával a fogyasztóvédelem biztosítása érdekében. A kutatás arra keresi a választ, hogy milyen módon alkalmazható a mesterséges intelligencia mint jó eszköz az önkárosító magatartás ellen, továbbá milyen módon nyújthat támogatást a mesterséges intelligencia az egészség- és személyiségkárosítás elleni védekezésben a szállodai környezetben.

Consumer Protection Aspects of Artificial Intelligence Application in the Hotel Industry

Keywords: artificial intelligence, consumer protection, protection against damage to health and personality, hotel industry

Artificial intelligence is one of the most current and focal elements of technological innovation today, and its application is receiving significant attention at both international and domestic levels. Artificial intelligence is defined generically as the demonstration of intelligence by computers or machines; that is, making machines do things that are usually done by minds. According to the Longman Dictionary of Psychology and Psychiatry, for an entity to display intelligence, it requires a general mental ability, especially the ability to make flexible use of memory, reasoning, judgment, and information in learning and dealing with new situations and problems. Intelligence in this sense includes the ability to think, see, remember, learn, understand, and, in the long run, use common sense.

Artificial intelligence enables computers to mimic human intelligence. In a hotel environment, artificial intelligence can process data focusing on guest preferences or behaviour patterns to better understand the service environment. Through the information provided to perform tasks, artificial intelligence is capable of solving problems and situations that are usually associated with human factors and human thinking. Artificial intelligence is no longer a concept of the future, but a significant part of everyday life. It is present in homes, workplaces, and accommodation and hospitality services, where it can be experienced in the form of biometric data recognition, booking systems, chatbots, drones, voice assistants, kiosks, service robots, augmented reality, QR codes, and even virtual reality.

The use of artificial intelligence-based technology can lead to numerous economic benefits, but it also carries significant social risks. The potential negative consequences of using artificial intelligence include distorting market competition and putting consumers in a vulnerable position. Most of the available research on the subject discusses the economic aspects of the use of artificial intelligence, focusing on its areas of application in the accommodation market, short-term business results, and the number and further training of the workforce employed in this context.

The spread of artificial intelligence is characterized by dynamic development, but obstacles have also been reported during early implementation. No uniform international regulatory system has yet been established for the application of artificial intelligence, but there is a growing number of studies examining consumer behaviour, information and data security in the context of artificial intelligence application.

The aim of this research is to explore what measures hotel industry actors can take to ensure consumer protection through the use of artificial intelligence. It further examines how artificial intelligence can be used against self-damaging behaviour and how it can support the protection of health and personality rights in a hotel environment.

Hámori Antal

Az ügyész fogyasztóvédelmi szerepe – aktuális közigazgatási jogi kihívások

Kulcsszavak: fogyasztóvédelem, utas, panasz, vasút, ügyész, hatóságok, bírósági gyakorlat

A fogyasztóvédelem jogilag is komplex világában – egyebek mellett – számos állami szereplőnek kiemelkedő jelentősége van. Ezen szereplők egyike az ügyész, aki az ügyészségről szóló törvény és egyéb jogszabályok rendelkezései alapján eljár, például keresetet indíthat. A Polgári Törvénykönyvről szóló törvény rendelkezései szerint közérdekben okozott sérelem megszüntetése érdekében és uzsorás szerződés esetén az ügyész keresetet indíthat a szerződés semmisségének megállapítása vagy a semmisség jogkövetkezményeinek alkalmazása iránt, továbbá az ügyész a fogyasztó és a vállalkozás közötti szerződés részévé váló tisztességtelen általános szerződési feltétel érvénytelenségének megállapítása iránt indíthat közérdekű keresetet. A fogyasztóvédelemről szóló törvény értelmében az ügyész feljogosított szervezetként való kijelölési eljárás lefolytatása nélkül e törvény alapján jogosult belföldi képviseleti kereset indítására.

Az ügyészségről szóló törvény rendelkezései szerint az ügyészség elősegíti, hogy a hatósági jogkört gyakorló, illetve – a bíróságok és a választottbíróságok kivételével – a jogvitát elbíráló szervek a jogszabályok rendelkezéseit megtartsák; az ügyész például elbírálja a hatósági határozat, intézkedés, jogszabálysértő mulasztás ellen hozzá intézett kérelmeket, közérdekű bejelentéseket, jogsértésre utaló jelzéseket, fellép, intézkedésének megalapozása érdekében hivatalból vizsgálatot folytat, ha a tudomására jutott adat vagy más körülmény megalapozottan súlyos törvénysértésre, mulasztásra vagy törvénysértő állapotra utal; azokban az ügyekben, amelyekben az ügyész fellép, és az ellenérdekű fél a fellépésre okot adó körülményt saját maga is orvosolni tudja, az ügyész a fellépését megelőzően önkéntes teljesítésre történő felhívással élhet, amelyben hatvan napon belüli határidő tűzésével indítványozza a törvénysértés megszüntetését; a törvénysértésnek nem minősülő hiányszagra és az olyan, csekély jelentőségű törvénysértésre, amely fellépést nem tesz indokolttá, az ügyész jelzésben hívja fel az illetékes szerv vezetőjének figyelmét (amely esetben, ha az ügyész ezt kéri, az illetékes szerv vezetője a jelzéssel kapcsolatos álláspontjáról az ügyészt harminc napon belül értesíti).

Az ügyészségről szóló törvény értelmében az ügyész ellenőrzi a közigazgatási hatóságok, valamint – a bíróságok és a választottbíróságok kivételével – a jogvitát elbíráló szervek által hozott egyedi, bíróság által felül nem bírált jogerős, végleges vagy végrehajtható döntések, hatósági intézkedések törvényességét. Ha törvény másképp nem rendelkezik, az ügyész a közigazgatási hatósági döntés érdemére kiható törvénysértés esetén a jogerőre emelkedéstől, véglegessé válástól vagy a végrehajtás elrendelésétől számított legfeljebb egy éven belül, kötelezettséget megállapító, jogot elvonó vagy korlátozó döntés esetén a végrehajtáshoz való jog elévüléséig, követelés biztosítását vagy dolog zárlatát elrendelő döntéssel szemben mindaddig, amíg ez az állapot fennáll, felhívással él a törvénysértés megszüntetése érdekében; az ügyész a felhívásban indítványozhatja a törvénysértő döntés végrehajtásának felfüggesztését, a felhívás címzettje a végrehajtást a döntéséig köteles azonnal felfüggeszteni, és erről az ügyészt egyidejűleg tájékoztatni. Az ügyész a felhívását

a jogerős vagy a végleges hatósági döntést hozó szervhez nyújtja be, a felhívás eredménytelensége esetén pedig az ügyész az alapügyben hozott jogerős, végleges döntést támadhatja meg bíróság előtt.

Az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvény akként rendelkezik, hogy ha a jogsértés megszüntetésére felszólító ügyészi felhívásban megállapított határidő eredménytelenül eltelt, az ügyész közigazgatási pert indíthat a hatóság véglegessé vált döntése ellen, vagy a hatóság eljárási kötelezettségének elmulasztása esetén a hatóság eljárásra kötelezése iránt. E törvény szerint, ha az ügyész az ügyészségről szóló törvény alapján felhívással él, vagy sikertelen felhívás esetén fellép, a hatóság az ügyész által kifogásolt döntését korlátozás nélkül módosíthatja (megváltoztathatja), illetve visszavonhatja (megsemmisítheti), akkor is, ha a közigazgatási hatósági eljárásra vonatkozó jogszabály ezt egyébként korlátozza, vagy nem teszi lehetővé.

Ügyészi állásfoglalások is tartalmazzák, hogy az ügyészi közérdekvédelmi tevékenységet, különösen pedig az ügyészi törvényességi ellenőrzést szabályozó törvényi rendelkezésekből következik, hogy az ügyész egyedi ügyben folytathat vizsgálatot annak érdekében, hogy megállapíthassa, az adott egyedi ügyben van-e helye fellépésnek. Az ügyészek számos esetben folytattak ilyen vizsgálatot. Az egyik ügytípusban a felvetődött jogkérdések a Kúria három 2025. évi ítéletében csúcsosodtak ki: Kfv.VI.37.849/2024/9. (2025. február 6.), Kfv.IV.37.854/2024/5. (2025. március 11.), Kfv.III.37.022/2025/7. (2025. április 1.). E körben most arra a részre, mint aktuális ügyészi, jogtudományi kihívásra helyeződik a fókusz, amelyre a kúriai tanácsok sem fordítottak kellő figyelmet, nevezetesen az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvény 8. § rendelkezéseinek jelentőségéről van szó. A konkrét esetekben a bírói gyakorlat szerint is fogyasztónak minősülő, vasúti személyszállítást igénybe vevő utas és a vasúti személyszállítási szolgáltatást nyújtó vállalkozás közötti jogvita jelent meg. E tekintetben az is hangsúlyozandó, hogy az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvény alkalmazásában az is ügy, amelynek intézése során a hatóság döntésével az ügyfél jogvitáját eldönti. Továbbá, a tárgyi eljárás nem szerepel e törvény 8. § (1) bekezdésében taxatív módon meghatározott ún. kivett eljárások között, a 8. § (2) bekezdése pedig kimondja, hogy az (1) bekezdésben nem említett közigazgatási hatósági eljárásokra vonatkozó jogszabályok e törvény rendelkezéseitől csak akkor térhetnek el, ha azt e törvény megengedi. E törvényben a vasúti közlekedésről szóló törvényről és a személyszállítási szolgáltatásokról szóló törvényről nincsen szó. A 9. § első mondata szerint e törvény alkalmazásában hatóság az a szerv, szervezet vagy személy, amelyet (akit) törvény, kormányrendelet vagy önkormányzati hatósági ügyben önkormányzati rendelet hatósági hatáskör gyakorlására jogosít fel vagy jogszabály hatósági hatáskör gyakorlására jelöl ki. A vasúti közlekedésről szóló törvény és a személyszállítási szolgáltatásokról szóló törvény rendelkezései alapján megállapítható, hogy a vasúti igazgatási szerv törvény által hatósági hatáskör gyakorlására feljogosított (minisztériumi) szerv. A jogszabályi panasz-definíciók szerint is a panasz kérelem, a konkrét (tárgyi) panaszok megfelelnek az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvény 35. § (1) bekezdése szerinti kérelemnek (a konkrét panaszos e törvény szerinti ügyfélnek minősül).

A személyszállítási szolgáltatásokról szóló törvény 18. § (7) bekezdése azonban – „*sui generis*” panaszkezelési eljárási szabályozásban – „tájékoztatásról” rendelkezik. Ugyanakkor az „ha az alaposnak bizonyul” törvényi szövegrészből is következik, hogy a vasúti

igazgatási szervnek a panaszra el kell járnia, a panaszra vasúti igazgatási szervi eljárás indul, a „szükséges hatósági lépések megtétele” normaszöveg körébe pedig a hatósági ellenőrzés és a jogkövetkezmények megállapítása, alkalmazása is beletartozik. Tekintettel arra, hogy az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvény rendelkezései szerint a vasúti igazgatási szerv eljárása nem kivett eljárás, és az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvény a vasúti közlekedésről szóló törvényre és a személyszállítási szolgáltatásokról szóló törvényre vonatkozóan az eltérést nem engedi meg, a személyszállítási szolgáltatásokról szóló törvény 18. § (7) bekezdése szerinti tájékoztatás az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvény szerinti – kérelemre indult – hatósági eljárás, döntés keretében értendő, a vasúti közlekedésről szóló törvény és a személyszállítási szolgáltatásokról szóló törvény tárgyi rendelkezései az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvény 8. § (3) bekezdése szerinti kiegészítő eljárási rendelkezések. Az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvény 8. § (3) bekezdése szerint törvény is csak e törvény szabályaival összhangban álló, kiegészítő eljárási rendelkezéseket állapíthat meg. Mindezek ellenére a tárgyi panasz a három kúriai ítélet szerint sem minősül az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvény szerinti kérelemnek, arra az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvény szerinti hatósági eljárás nem indul, amely álláspont – az említettek alapján – megkérdőjelezhető.

A fentiekben foglaltak mellett arra a kihívásra is fel kell hívni a figyelmet, hogy az ügyésznek a BFKH-val, mint fogyasztóvédelmi hatósággal szemben a 2025. évben is el kellett járnia. Ebben az esetben azonban az ügyész hamar célba talált, bár a hatóság határozata olyannyira hagyott maga után kivetni valókat, hogy a fogyasztó azt keresettel támadta meg. A fogyasztó a fogyasztóvédelemről szóló törvény 46/A. §-a szerinti kérelmet az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvény rendelkezései szerint terjesztette elő, a hatóság azonban nem az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvényben gondolkodva a fogyasztót „tájékoztató levélben” részesítette, amellyel szemben az ügyész eljár, és határozat született. A kormányhivatal határozata azonban például azzal az érdekességgel bírt, hogy súlyosító körülményként hét figyelmeztetésről szólt, miközben a vállalkozás a jogszabály szerinti – egy éven belüli – tárgydőszakban több tucat, többek között a határozatot meghozó kormányhivatal által is kiszabott, összesen nyolcvanötmillió-hétszáz ezer forint fogyasztóvédelmi bírságban is részesült, és a releváns 2024. évre vonatkozóan az értékesítésből befolyt éves nettó árbevétel kilencszázhuszonhárommilliárd-hatvannégymillió forint volt, a kormányhivatal mindezek ellenére fogyasztóvédelmi bírság kiszabásáról nem rendelkezett, amely mértéktelenség a prevenció szempontjából ugyancsak érdemben törvényt sértő.

The Prosecutor's Role in Consumer Protection – Current Challenges in Administrative Law

Keywords: consumer protection, passenger, complaint, railway, prosecutor, authorities, court practice

In the legally complex world of consumer protection, numerous state actors, among others, play a significant role. One of these actors is the prosecutor, who proceeds on the basis of the provisions of the Act on the Prosecution Service and other legal regulations, and may, for example, bring an action. Under the provisions of the Civil Code, in order to eliminate harm caused in the public interest and in cases of usurious contracts, the prosecutor may bring an action seeking a declaration of the nullity of the contract or the application of the legal consequences of nullity. Furthermore, the prosecutor may file a public-interest action for a declaration of the invalidity of an unfair general contractual term incorporated into a contract between a consumer and a business. Pursuant to the Act on Consumer Protection, the prosecutor, without the need for a designation procedure as an authorised organisation, is entitled to bring a domestic representative action under this Act.

According to the provisions of the Act on the Prosecution Service, the prosecution service ensures that authorities exercising administrative powers and bodies adjudicating disputes – with the exception of courts and arbitral tribunals – comply with the provisions of legal regulations. The prosecutor, for example, assesses requests, public-interest reports, and notifications of violations submitted to him against administrative decisions, measures, or unlawful omissions, and takes action, conducting an *ex officio* investigation if the information or other circumstance that have come to his knowledge reasonably indicates a serious violation of law, omission, or unlawful situation. In matters in which the prosecutor has standing and the opposing party is able to remedy the circumstance giving rise to prosecutorial action on its own, the prosecutor may, prior to taking action, issue a call for voluntary compliance, in which he proposes, with a deadline of sixty days, the elimination of the violation. For deficiencies not qualifying as legal violations and for minor violations not warranting action, the prosecutor issues a notification to the head of the competent body (and if the prosecutor so requests, the head of the competent body must notify the prosecutor of his position on the notification within thirty days).

Pursuant to the Act on the Prosecution Service, the prosecutor examines the legality of individual, final, binding or enforceable decisions and administrative measures adopted by administrative authorities and bodies adjudicating disputes – except for courts and arbitral tribunals – that have not been subject to judicial review. Unless otherwise provided by law, in the case of a violation of law affecting the merits of the administrative decision, the prosecutor, within one year of the decision becoming final, binding or enforceable, and in the case of a decision imposing an obligation or withdrawing or restricting a right, until the expiry of the limitation period for enforcement, and in the case of decisions ordering the securing of a claim or the seizure of an item, for as long as the situation persists, may issue a notice requesting the termination of the violation. In the notice, the prosecutor may propose the suspension of the enforcement of the unlawful decision; the addressee of the notice must immediately suspend enforcement until a decision is made and inform the prosecutor

thereof simultaneously. The prosecutor submits the notice to the body that issued the final or binding administrative decision; if the notice proves ineffective, the prosecutor may challenge the final, binding decision in court.

The Act on General Administrative Procedure provides that if the deadline set out in the prosecutorial notice for the termination of the violation expires without result, the prosecutor may bring administrative litigation against the final decision of the authority or, in the event of the authority's failure to comply with its procedural obligations, may seek a court order obliging the authority to conduct the procedure. Under this Act, if the prosecutor issues a notice under the Act on the Prosecution Service or takes action following an unsuccessful notice, the authority may modify (alter) or withdraw (annul) its decision objected to by the prosecutor without restriction, even if the legal regulations governing the administrative procedure would otherwise limit or not permit such action.

Prosecutorial opinions also state that the legal provisions governing prosecutorial protection of the public interest – and in particular prosecutorial legality review – imply that the prosecutor may conduct an investigation in an individual case in order to determine whether action is warranted in that particular case. Prosecutors have conducted such investigations on numerous occasions. In one type of case, the legal issues raised culminated in three decisions of the Curia in 2025: Kfv.VI.37.849/2024/9 (6 February 2025), Kfv.IV.37.854/2024/5 (11 March 2025), Kfv.III.37.022/2025/7 (1 April 2025). In this context, the focus now shifts to that part – an actual prosecutorial and doctrinal challenge – to which the panels of the Curia also did not pay sufficient attention; namely, the significance of the provisions of Section 8 of the Act on General Administrative Procedure. In the concrete cases, the legal dispute arose between a passenger using railway passenger transport services – who is considered a consumer also according to judicial practice – and the business providing railway passenger transport services. In this respect, it must also be emphasised that for the purposes of the Act on General Administrative Procedure, any matter in which the authority, through its decision, resolves the legal dispute of the client, qualifies as a case. Furthermore, the procedure in question is not included among the so-called excluded procedures exhaustively listed in Section 8 (1) of the Act, and Section 8 (2) provides that administrative procedural regulations applicable to procedures not mentioned in subsection (1) may differ from the provisions of this Act only if such deviation is permitted by this Act. The Act contains no reference to the Act on Railway Transport or the Act on Passenger Transport Services. According to the first sentence of Section 9, for the purposes of this Act, an authority is a body, organisation, or person authorised or designated by law, government decree, or municipal decree (in cases of municipal authority administration) to exercise administrative powers. Based on the provisions of the Act on Railway Transport and the Act on Passenger Transport Services, it can be established that the railway administrative body is a body (a ministry) authorised by law to exercise administrative powers. According to statutory definitions of complaints, a complaint is a request, and the specific complaints correspond to a request under Section 35 (1) of the Act on General Administrative Procedure (the complainant qualifies as a client under the Act). However, Section 18 (7) of the Act on Passenger Transport Services – in a sui generis complaint-handling procedural regulation – provides for “information”. At the same time, the phrase “if it proves to be well-founded” also implies that the railway administrative body must act on the

complaint, the complaint gives rise to a railway administrative procedure, and “taking the necessary administrative steps” includes administrative supervision and the establishment and application of legal consequences. Given that under the Act on General Administrative Procedure the procedure of the railway administrative body is not an excluded procedure, and the Act does not permit derogation for the Act on Railway Transport or the Act on Passenger Transport Services, the “information” provided under Section 18 (7) of the latter Act must be understood within the framework of an administrative procedure initiated upon request and concluded by an administrative decision under the Act on General Administrative Procedure, and the relevant provisions of the Act on Railway Transport and the Act on Passenger Transport Services qualify as supplementary procedural rules under Section 8 (3) of that Act. Section 8 (3) states that even an Act may establish only supplementary procedural provisions consistent with the rules of this Act. Nevertheless, according to the three Curia judgments, the complaint in question does not qualify as a request under the Act on General Administrative Procedure, and no administrative procedure is initiated thereunder, which position – in light of the above – is questionable.

In addition to the above, attention must also be drawn to another challenge: in 2025 the prosecutor had to act against the Government Office of Budapest Capital as the consumer protection authority. In this case, however, the prosecutor succeeded quickly, although the authority's decision was so deficient that the consumer challenged it by filing an action. The consumer submitted the application under Section 46/A of the Act on Consumer Protection pursuant to the provisions of the Act on General Administrative Procedure, but the authority, instead of applying that Act, issued to the consumer “a letter of information”, in response to which the prosecutor took action and a decision was ultimately adopted. The decision of the government office, however, had the peculiarity that it referred to seven warnings as an aggravating circumstance, even though the business had, within the legally relevant one-year period, received several dozen consumer protection fines – including from the same government office – amounting to a total of 85,700,000 forints, and its annual net sales revenue for the relevant year 2024 was 923,064,000,000 forints. Despite all this, the government office did not impose a consumer protection fine, which excessive leniency is, from the perspective of prevention, also a serious violation of law.

Rövidítések jegyzéke

BFKH	Budapest Főváros Kormányhivatala
GVH	Gazdasági Versenyhivatal
MNB	Magyar Nemzeti Bank
NFH	Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság
PSZÁF	Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete
PVKH	Pest Vármegyei Kormányhivatal

List of Abbreviations

BFKH – GOBC	Government Office of Budapest Capital
GVH – HCA	Hungarian Competition Authority
MNB – HNB	Hungarian National Bank
NFH – NCPA	National Consumer Protection Authority
PSZÁF – HFSA	Hungarian Financial Supervisory Authority
PVKH – PCGO	Pest County Government Office

BGE
BUDAPESTI
GAZDASÁGTUDOMÁNYI
EGYETEM

ISBN 978-615-6886-23-1 (nyomtatott)

ISBN 978-615-6886-24-8 (pdf)